

ШЫН

НИИТИЛЕЛ-ПОЛИТИКТИГ СОЛУН

1925 чылдың
август 31-де
үнүп эгелээн

№ 154 (17483)

2007 чылдың
ДЕКАБРЬ 18,
вторник

Номерни парлагжае
дужааганы:
график езугаар — 21.00,
херек кырында — 20.00.
Садар өртээ 4 рубль.

Ажыглалга кирер тудугда

ДООЗАРЫНЫҢ КЫРЫНДА КЕЛГЕН

Арбитраж судунуң ниити хевир.

Кызыл хоорайның төвүнде республиканың Арбитраж судунуң дөрт каът тудуу көскү черни ээлеп турар. Бо тудугну 2000 чылдан эгелеп «Кызыл тудуг эргелели» ААН-ниң тудугжулары тудуп эгелээн. Ам ында прораб Чыргал-оол Хертектиң башталгазы-биле ТР-ниң алдарлыг тудугжузу Валентина Егоровна Дубининаның бригадазы ажылдап турар. Тудугну кылып эгелээнден бээр элээн каш чылдар эрткен. Ам бо тудугну тудуп доозарының кырында келгенин «Кызыл тудуг эргелели» ААН-ниң начальниги Биче-оол Ооржактан билип алгаш, сонуургап көөр-дүр дээш чеде бердим.

Тудугнуң ишти-биле таныжып чоруп тургаш электри монтажын кылып турар ажылчын-биле чугаалажып кээримге, Красноярскиден келген Николай Маркелов болду. Тудугнуң электри монтажының нарын болуп турары-биле, ол ажылды кылыры-биле Красноярскиниң «Искра» күрүне бүдүрүлгезиниң 10 ажыг электрик-монтажниктери чедип келген кылып турар

Валентина Егоровнаның бригадазында 25 кижжи доктаамал ажылдап турар. Олар чамдык өрээлдерни шалалап, чамдыктары плита салып, кылыр ажыл ам-даа хөй. Эң-не нарын монтаж ажылдары кончуг шалыпкын чоруп турар, чүге дээр-ге мында бедик мергежилдиг Красноярскиден келген монтажниктер ажылдап турар. Оларның ажылдаарына таарымчалыг байдалды

КҮРҮНЕ ДУМАЗЫНЫҢ БИРГИ ХУРАЛЫ декабрь 24-те болур

Россия Федерациязының Президентизи В.В.Путин декабрь 12-де Россия Федерациязының Федералдыг Хуралының Күрүне Думазының бешки чыыжының бирги хуралын 2007 чылдың декабрь 24-те 12 шакта (Москваны-биле) чыылдырар дугайында Чарлыкка ат салган.

Хоойлу езугаар Күрүне Думазының бешки чыыжының бирги хуралы соңгулдалар эрткениниң соонда үжен дугаар хонуунда болур уjurлуг. Ындыг-даа болза, депутаттар боттарының бирги чыыжын Президент кайы хүнде деп Чарлыкка ат салган болдур, ыччан чыгып, баш бурунгаар хуралдап болур. Чыышты хуусаазындан эрте эрттирип турары дээр-ге-ле, Чаа чыл каникулдарының чоокшулап олурары-даа звес, а ажыл-агый далаштырып турар деп политиктер санал турар.

Депутаттар боттарының бирги чыыжына Күрүне Думазының Даргазын база ооң оралакчыларын соңгуп алыр болгаш адаккы палатага тургустунар уjurлуг адырлар аайы-биле комитеттерниң санын тодарадыр, ооң-биле кады Дума Регламентизинге өскерилгелерни база кирип болур.

Чаңыл езугаар Күрүне Думазының бирги чыыжын эң улуг назылыг кижжи ажыдар уjurлуг. Амгы байдал-биле алгаш көөрге, хүндүлүг бо хүлээлге Коммунистиг партияның төлээзи Ж.Алферова таваржыр чадавас дээн чугаалар массалыг информация чепсектеринде чоруп турар.

Күрүне Думазының бешки чыыжының бирги хуралын белеткеп турар түр ажылчын бөлүктүң дыңнатканын езугаар алырга, Президент В.В. Путин хуралдың ажылынга кээп киржир, ооң баш удур чөпшээрелин алган дээрзин дыңнаткан. Күрүне Баштыңчызынче болгаш өске-даа күрүне удуртукчуларыныче Күрүне Думазының дөрткү чыыжының Даргазы Борис Грызловтуң адын салган чалалгаларны декабрь 14-те чоруткан.

Владимир Путин Күрүне Думазының бирги чыыштарының ажы-дыышкыннарынга ийи удаа—2000 чылда, Россияның Президентизиниң хүлээлгезин күүседип тургаш, 2003 чылда, Россияның Президентизи кылдыр соңгуктканының соонда киришкен.

Күрүне Думазының бешки чыыжының бирги хуралына Россияның Төп соңгулда комиссиязының Даргазы Владимир Чуров соңгулдаларның эрткениниң дугайында дыңнадыгыны кылыр.

Парлалгадан.

Плитка салыкчызы Орлан Долаан.

кирген, арга-дуржулгазы четчи берген тудуг инженери. Тудугну шагда-ла тудуп эгелээн, чүге саадап турарын Чыргал-оол Дырдайовичиден сонуургап айтырдым:

—Тудуг федералдыг объект болуп турары-биле акшаландырыышкын талазы-биле кандыг-даа үзүктелиишкин турбаан. Кол-ла саадал турар чылдагааны, тудуг кончуг нарын болганы-биле ону дүрген кылып доозары ыңдыг-ла белен звес болган. Кол корпусуң ханаларын тууйбу-биле кылган. Ам ооң даштындан чылыг болуру-биле минералдыг плита-биле шып кылып тур бис. Ажылчыннар мооң мурнунда мындыг тудуг материалы-биле ажылдап чораан звес, арга-дуржулга база чедишпес турган. Ам өөрени берген бис.

Сөөлгү чылдарда тудуг материалдарының технологиязы чаартынып, кылыр ажылдар дыка нарын болуп турар. Бо тудугда база бир нарын ажылдар иштики монтаж ажылдарында чоруп турар. Келир чылын ажыглалга кириптер бис. Ам колдуунда бергедежип турар чүүлүвүс чок. Тудуг материалдары, монтаж ажылдарының дериг-херекселдери четчир — диди.

Тудугнуң даштында кылыр ажылдар доозулган. Ам тудугжулар шупту тудугнуң ишинде ажылдап турлар. Тудугжу оолдардан айтырып чорааш, прораб Чыргал-оол Хертекти тып алдым. Ол боду аныяк-даа болза, экономиктиг кризистин кончуг берге чылдарында хоорайның социал амыдыралына уjur-дузалыг дыка улуг тудуг объектилерин ажыглалга

Прораб Чыргал-оол Хертек.

болду. Олар үш, дөрт дугаар каъттарның электри монтажын кылып дооскан, ам адаккы каъдында келген.

Кол-ла чүве тудугнуң иштинче чылыгы киригени-биле ажылчыннарның ажылдаарына дыка таарымчалыг болуп турар. Бо тудугда база бир солун чүүл — чылыгы «Электрокотелдан» берип турар. Мээң билirim-биле бо республикада чаа чүүл-дүр. Прораб Чыргал-оол Хертектиң чугаалап турары-биле алырга, келир үеде котелдарга суук одаар чүүл мазутту ажыглаары көрдүнүп турар дээр болду.

Бо тудугда ажыглап турар тудуг материалдары амгы үениң сөөлгү технологиязы-биле кылдынган болгаш дыка шынарлыг. Тудугнуң ханазының даштындан вентиляциялыг минералдыг плита-биле салып каан черлерин көөрге безин дыка чараш. А иштин гипсокартон-биле кылып каарга, шынарлыгы, дескизи онзагай көстүп турду. Коридорларын маны даш плиталар-биле салган.

Тудугнуң ишинде ажыл үзүктел чок чоруп турар. Ам бо хүнде

тургузар дээш прораб Ч.Хертек тодаргай хемчеглерни ап чорудуп турар.

Тудугнуң эгезинден тура, үзүктел чок ажылдап келген, мергежилге бердинген, өскелерге үлегер-чижээн көргүзүп чоруур ак сеткилдинг тудугжулар эвээш звес. Оларның чижээнге Орлан Долааны, Александр Салчакты, Сергей Камольцевти, Александр Салчакты болгаш өскелерни-даа хамаарыштырып болур. Оларның тура-соруктуг ажыл-ижи өскелерниң хей аъдын көдүрүп чоруур.

Бо нарын тудуг объектизин ажыглалга киририне чедир эвээш үе арткан. Ынчангаш тудугжуларның тура-соруу дыка бедик улус болду. Ам кончуг харыысалгалыг ажыл тудугжуларның мурнунда, күрүне комиссиязынга дужаарда, шупту кылган ажылдарның шынарын көөр апаар болгай. Ынчангаш кылып турар ажылдарының шынарыныче онза кичээгейни угландырып турарлар.

Сергей ХЕРТЕК.

Бызаңчы-бетончулар Александр Салчак, Сергей Камольцев.

КУРЛАВЫР ӨӨРЕДИЛГЕ ТӨПТЕРИ: тургустунушкун болгаш сайзырал

Декабрь 14-те ТР-ниң Чазак Бажыңыга республика чергелиг «Республиканың курлавыр өөредилге төптери: тургустунушкун болгаш сайзырал» деп эртем-практиктик конференция болуп эрткен.

Аңаа республиканың хоорай, суурларындан чүс бежен ажыг башкылар, школа директорлары, эртемденнер, күрүне эрге-чагырга органнарының төлээлери киришкен. Бо улуг ужур-уткалыг хемчег Тыва Республиканың Чазаның деткимчези-биле эрткен. ТР-ниң өөредилге, эртем болгаш аныяктар политиказының Национал школа хөгжүлдезиниң институту ону организастан эрттирген.

Конференцияның ажылынга ТР-ниң Чазаның Даргазының орадакчызы Анатолий Партизанович Дамба-Хуурак, ТР-ниң өөредилге, эртем болгаш аныяктар политиказының сайыды Петр Александрович Морозов олар киришкен.

Республикага шынарлыг болгаш хөй деңгелдин курлавырлыг өөредилгезин хандыраы конференцияның киржикчилериниң санал-анал, арга-дуржулга солчуп келген кол чылдагааны ол. Россия-

жи өөредилгениң кол негелделериниң бирээзи-даа ол болгай. Нити өөредилгениң курлавыр төптениң ролунуң, ону өөредилге, эртем аайы-биле база эртем-методиктиг болгаш эртем-педагогика талазы-биле төптениң ажил-чорудулгазын системажыдарының дугайында айтырылганы конференцияга башкылар чугаалашкан. Башкылар болгаш эртемденнер боттарының санал-аналдарын кириген. Конференцияга «Тыва Республикага нити өөредилгениң курлавыр төптениң дугайында» чижек Дүрүмнүң ажылдап кылдынганын демдеглээн. Курлавыр төптениң ажылы Тыва Республикада тургустунушкун чадазында турар-даа болза, ол талазы-биле чедишкенин бары демдеглеттинген. Хүннүң ийги чартыында конференцияның киржикчилери секциялар аайы-биле ажылдаан.

Бистиң корр.

ПРОФЭВИЛЕДЕРИНИҢ ТӨЛЭЭЛЕРИ-БИЛЕ УЖУРАЖЫЛГА

Республиканың Чазаның Даргазының хүлээлгезин күүседип турар Анатолий Дамба-Хуурак декабрь 13-те Россияның Хамаарышпас профэвилелдерниң федерациязының (ХПФ) даргазының орадакчызы Давид Кришталь, ХПФ-тиң Сибирь федералдыг округта төлээзи Александр Гуляко база Тываның профэвилелдериниң лидери Людмила Бүрбүчүп-биле ужурашкан.

Ужуражылганың үндезини — Тываның профэвилелдериниң тургустунганындан бээр 80 чылы бооп турар. Бо байырлал таварыштыр хөй-ниитичилерге байыры чедиргеш, Анатолий Дамба-Хуурак ажыл-агыйы чугааны чоруткан. Тываның ХПФ-зи «Хүреш» стадионунун, «Дус-Хөл» курортунун болгаш уругларның элээн каш дыштаныр лагерлериниң ээзи бооп турар. Ынчалза-даа бо объектилерни эки байдалга тударынга акша-хөрөңги чедишпейн турар, ынчангаш болганчок-ла ол черлерниң септелгезин республика бюджетинден чорудуп турар. Бо байдалдан үнериниң аргазы: ийи таланың тодаргай бүрүн эргелерин айыткан дугуржулганы чарары бооп турар. Ынчангаш моон соңгаар кады ажылдажылганың эрежок чугулазының дугайында шийтирнү ужуражылга үезинде хүлээп алган.

Чазактың парлалга албаны.

Хоочуннар аравыста

100 харлаан эневис

Чоокта чаа массалыг информация чепсектеринге, Анна Тимофеевна Васенева 100 харлаанын Тывага демдеглээниниң дугайында чырткан болгай. Юбилейин демдегледип турар хоочуннуң бажыңыга ТР-ниң Чазаның Даргазы Ш.В.Кара-оол, тус чер бот-башкарылга органнарының, Пенсия фондузунуң төлээлери болгаш өске-даа хүндүлүг аалчылар барганнар.

Авазының кел чыдар юбилейиниң дугайында Алефтина Галкина «Новый век» телеканалдың дорт эфиринге телефоннап келген. Ол үеде телестудияга Тываның «чаңгыс демнигжилериниң» удуртукчузу Ш.Кара-оол биле Күрүне Думазының депутатының кандидады турган Лариса Шойгу чүве чугаалап органнар. Ол-ла телеэфирге Ш.Кара-оол Анна Тимофеевнаның төрүттүнгөн хүнүн тодарадып алгаш, чеде бээрин аазаан. Бодунуң орадакчызы И.В.Чучевке кым долгаанын билип алгаш, харылзаа тударын дааскан. А.И.Чучев Таңдының «Революцияның чалбыыжы» совхозка А.Галкина-биле хөй чылдарда кады ажылдап чораан болгаш кончуг эки билер турган.

ТР-ниң Чазаның Даргазының хүлээлгезин күүседип турар И.В.Чучев кончуг чай чок болганы-биле менээ, а база ТР-ниң Чазаның күрүне албаны болгаш кадр политиказының эргелелиниң начальниги А.С.Серенге, бодунуң дуздалакчызы В.В.Содунамга 100 хар харлаан юбилярга байырлаанын таварыштыр бодунуң мурнундан байыр чедирерин дааскан. Бо юбилейге киржири менээ дыка өөрүнчүг болган. Чүге дээрге, Анна Тимофеевнаның уруу Алефтина Васильевна Галкина мээң чаңгыс чер-чурттуум, ам 78 харлыг. Чээрби хире чылдар иштинде Каа-Хем районнуң Ильинка суурга зоотехниктеп ажылдап келген. Мен ону бичимден тура кончуг эки билер мен. Мээң ада-иём Барин Самданович болгаш Анна Базаановна Багай-

оолдар-биле кончуг найыралдыг эдержип чораан.

1950 чылдарның төнчүзүндө, 60-70 чылдарда Тываның көдээ суурларының кончуг-ла хөгжүп турган үези. Мээң төрөөн колхозум «Победаның» хөгжүлдезинге Алефтина Галкиныниң кириген үлүг-хуузу кончуг улуг. Алефтина Васильевна бүгү талаалыг онзагай болгаш солун херээжен турган. Бистиң суурга бир дугаар мотоциклди мунган херээжен кижин ол. Ынчан мотоцикл черлик чүүл-биле демей турган, колдуунда аътты ажыглап турган болгай. Бодунуң «ИЖ-49» деп мотоцикли-биле кара эртенден кежээге чедир хову турлаглары, малчыннар коданнары, фермаларны кезээш кээр. Суурнуң орус, тыва чурттакчыларының аразына кончуг хүндүткелдиг кижин чораан. Сөөлүндө, 1970 чылдарның ортан үезинде, өг-бүлезиниң аайы-биле Таңдының Балгазынче көже берген. Аңаа И.В.Чучев-биле кады ажылдап турган.

Авам Киров областа чурттап чоруур деп ынчанна чугаалап чораан кижин. Сөөлүндө билдингени-биле алырга, оң авазы Вяткага 88 харлыгына чедир чурттаан, Тывада 1995 чылдан бээр чурттап турар. Ынчангаш 100 харлаанын борта демдегледип эрттиргени ол. Мээң хайгааралым-биле алырга, Төп Россияның Вятка районунда болгаш Европаның Сонгу чүгүндө 100 болгаш оон-даа узун назынны чурттап чоруурлар хөй болуп турар. Мээң кадайымның Киров обласка чурттап чораан кырган-авазы 1990 чылдарның төнчүзүндө, 99 харлыгына чедир чурттаан.

Алефтина Васильевнаның болгаш Анна Тимофеевнаның чурттап эрткен амыдыралыңче хая көрнүп көөр болза, белен эвес, ынчалза-даа төлептиг амыдыралды чурттап эрткен деп дидими-биле чугаалап болур. Ол дугайында ТР-ниң Чазаның Даргазының хүлээлгезин күүседип турган И.В.Чучев бодунуң байыр чедириниңинде онзаал демдегледип турар: «Хүндүлүг Анна Тимофеевна! Бүгү сагыш-сеткилим ханызындан алдарлыг юбилейиңер—100 харлааныңар-биле байыр чедирдим. Бөдүүн орус херээжен кижин, бо амыдыралыңарда хөйүнү кылган силер, Ада-чурттуң Улуг дайынының берге чылдарын чурттап эртип, дайын сөөлүнүң хоозуралындан чуртту көдүрер дээш эктинерге хөйүнү чүкүтөп эрттирген силер... Силерге, Силерниң чоок кижилеринерге чаагай амыдыралды, аас-кежикти, быжыг кадыкшылды, ам-даа үр чыл чурттаарыңарны күзедим.

Мен үстүндө сөглээн чылыг сөстөргө күзелим-биле каттышыпшаан, хүндүлүг Анна Тимофеевнага болгаш Алефтина Васильевнага быжыг кадыкшылды, аас-кежикти болгаш чаагай амыдыралды күзедим.

Владимир БАГАЙ-ООЛ,
ТР-ниң Чазаның Даргазының контроль-аналитиктиг кидизиниң начальниги.

Суму чагырыкчызы-биле чугаа

КЕДЕК ЧЕРДЕ СУРУГ МАЛ ОЪТТААН...

Баян-Тала девискээринге ийи чүс ажыг өрегеде 800 хире кижин чурттап турар, ооң иштинде 180 ажыг өөреникчилер чаңгыс ээлчегеде өөренип турар.

Баян-Тала сумузунуң чагырга даргазынга 2000 чылдан бо хүнге чедир аныяк дарга Май-оол Бадый-оолович Куулар чоннуң шийлигези-биле соңгуттургаш, ажылдап эгелээнинден бээр ажыл чок аныяктар ыңай-бээр өөренип, ажылга тургустунуп эгелээн. Арагалал кылашажып турар аныяктар кудумчуларда көзүлбестээн. Кем-херек үүлгедишкени, өлүржүр чоруктар колдуу чидип бар чыдар. Суурда кодан-кодан хойлуг өре-гелер көвүдээ. Нитизи-биле суурда мал чок өреге чок деп болур. Бода малды суурнуң адаккы, үстүкү кадаттарында ийи чүс ажыг инектерни ээлчезип кадарып турар.

Суурда огород чок өреге чок деп болур. Шупту чон картошкадан эгелээш, ынзы-бүрү ногааларны өстүрүп, кыштап чиир үүжезин белеткеп ап өөрени берген. Чазын ногаа тарыыр өйде чагырга чери буга суун аштап, сугну элбээ-биле бадырып берип, дузаны кадып турар. Картошка шөлү чок кижинерге,

суурдан ырак эвесте суггатыг шөлге картошказын тарып алыр арганы организастан берген.

Чамдык амыдыралы чединмес өг-бүлелерге суггатыг черге тарааны тарааш, чаагай дүжүттү ажаап алыры-биле черни берип турар. Бо талазы-биле чагырга чериниң кылып чорудуп турар ажылын чурттакчы чон мактап чугаалап турар.

Кедек черде чон төрөл-бөлүү-биле мал тудуп, ооң баш санын өстүрүп өөрени берген. Ооң бир чижээнге Бадый-оол Доржуевич Кууларны хамаарыштырып болур. Бо хоочун кадарчы ажы-төлү-биле демнежи, хөй бода малды, чыгыны өстүрүп, хою муң чедип, Чөөн-Хемчик кожуунда хөй малды өстүрүп турар кижилерниң бирээзи болуп, шаанал-макталга четкен. Бо чылын Наадымда ол 45 муңуларның санынче кирген. Ол ышкаш хууда хөй мал өстүрүп турар өре-гелер эвээш эвес. Оларга, Екатерина Куулар, Мижит-Доржу Ондар, Кызыл-Уруг Куулар, Бады Ондар,

Клаймаа Ооржак дээш, өскелерни-даа хамаарыштырып болур.

Мен чоокта чаа чагырга даргазы М.Б.Кууларга ужуражы бергеш, каш айтырыг салыр аргалыг болган мен.

— Суму чагырыкчылап ажылдап эгелеп туруңарда, корум-чурум, социал айтырылгар дыканын турган болгай, ам ону ажып эрте берген бис деп дидими-биле чугаалап болур силер бе, Май-оол Бадый-оолович?

— Ийе, силер ол айтырыңарны кончуг үезинде салдыңар. Суурга болгаш нити Баян-Тала девискээринге чоннуң амыдырал байдалы дыка берге турду. Чон хууда мал өстүрүп амыдыраар дээрге, ийи буттуг кокайлар ол өөндөлетпес. Суурнуң аныяктары ажыл чогуңга сылдап алгаш, бөлүглежи алгаш арагалаар, шовш-содаа үндүрер, бот-боттарын өлүржүр чоруктар бо-ла болу бээр турган.

Чоорту бүгү байдалды кичээнгейге ап келгенимиң түңнелинде суур иштинге корум-чурум, оордук шеглээн чүве. Суурга каш-ла өреге малдыг турду. Ам өреге бүрүзү боттарының шаа-биле малды өстүрүп, саап ижер инектиг

апарган. Чон чоорту боду хандырытынып, огородун тарып, малын өстүрүп, нити амыдырал эки талазынче эглип келген деп чугаалап болур мен.

Национал төлевилелдин бир адыры болур көдээге мал бажын өстүрүп көвүдөдиринче кичээнгеийн угландырып келгенивис түңнелинде суурнуң-даа, кедек черлерде малчыннарның-даа малының баш саны чылдан чылче көскүзү-биле өзүп, чоннуң социал амыдыралы экижи, ол моон-даа соңгаар уламчылаар апаар.

— Удавас соңгулдалыг чылыңар төнер болгай, ам база катап соңгудар дээрзинге бүзүрелиңер бар бе?

— Катап соңгудар дугайында бодум билбес мен, ону тус черниң Төлээкчилер хуралының депутаттары шийтирилээр. Мурнунда нити чон соңгуп турган болгай. Бир эвес катап соңгудуп алзымда, дараазында ажылдаарымда бодумга чик болур деп чүвени билип турар мен. Чүге дээрге, кончуг берге үеде ажылды хүлээп алгаш, дуржулга чок кижин кандыг бергелерге таварышпадым дээр. Ам арга-дуржулга база улгаткан. Бо

ажылдап келген үемде чамдык ажылдар экижип турза-даа, моон соңгаар чедир кылыр планныг ажылдарым эндерик. Мээң ол планнарымны боттандырып чорудары Төлээкчилер хуралының он бир депутаттарындан хамааржыр.

Бир-ле дугаарында, сагыш аарып турар бодалым бар Бир эвес улуг чаас-чайык болур болза, үер мурнуку чылдарда ышкаш суурну алгаш баары хылдың кырында келген. Хемчик хем унундан чайылза-чайылза мырыңай суурга 150 метр чедип келген. Мону баш бурунгаар канчаар доктаадыр чүве ийик. Ынчангаш бо талазы-биле Чазак черинге чедир айтырыг тургузар, соңгаарладып болбас шийтирилээр айтырылгарның бирээзи ол.

Ийи дугаарында, чурттуң Президентизи В.В.Путинниң салганы соңгаарладып болбас планныг хемчеглерин амыдыралга боттандыраар дээш, чон-биле бир демниг ажылдаар. Бодун боду хандырынар, кижин бүрүзү онаашкан ажылдыг, ажыл чок чорукту узуткаар, азырадыкчы хөөндөн уштунар. Чеже Чазактын диленир бис, боттарымыска эпчок апарды.

М.Б.Куулар-биле сеткил хандыр чугаалаштып, ам база катап соңгудуп алза, боттанмаан күзелдери боттанып, чону-биле бир демниг ажылдаарыңа чедишкенин күзедим.

Сарыг-оол САНЧЫ,
Кызыл хоорай.

Россия Федерациязының Президентизиниң соңгулдаларына соңгулда мурнунуң суртаалын эрттиреринге эфирлиг үени, парлалга шөлүн бээр хүлээлгелиг девискээрниң күрүне телерадио-дамчыдылгалар болгаш өй-өйлөп үнер парлалга үндүрүлгелериниң организацияларының база ол ышкаш муниципалдыг телерадио-дамчыдылгалар организацияларының болгаш Тыва Республиканың девискээринде тарадып турар муниципалдыг өй-өйлөп үнер парлалга үндүрүлгелериниң редакцияларының

ДАҢЗЫЗЫ

(массалыг коммуникациялар болгаш культурулуг салгалды камгалаарының адырында хоойлужудулганы сагырын хайгаараарының талазы-биле Федералдыг албанның Ортаақы Сибирьде эргелели берген)

1. «Шын» («Правда») солун, солунуң тургузукчузу Тыва Республиканың Чазаа; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Красноармейская кудумчузу, бажың 100.

2. «Тувинская правда» солун, солунуң тургузукчузу Тыва Республиканың Чазаа; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Красноармейская кудумчузу, бажың 100.

3. «Тыва Республика» солун, солунуң тургузукчузу Тыва Республиканың Парлалга болгаш массалыг коммуникация талазы-биле агентилели, ТР-ниң Социал камгаладылга яамызы; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Красноармейская кудумчузу, бажың 100.

4. «Эне сөзү» («Слово матери») солун, солунуң тургузукчузу Тыва Республиканың Чазаа; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Красноармейская кудумчузу, бажың 100.

5. «Улуг-Хем» солун, солунуң тургузукчузу Тыва Республиканың Парлалга болгаш массалыг коммуникация талазы-биле агентилели, районунуң администрациясы, 668210, Шагонор хоорай, Октябрьская кудумчузу, б. 2.

6. «Тываның аныктары» («Молодежь Тывы») солун, солунуң тургузукчузу Тыва Республиканың Культура болгаш информация политиказының яамызы; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Красноармейская кудумчузу, бажың 100.

7. «Башкы» («Учитель») журналы, журналдың тургузукчузу Тыва Республиканың Культура болгаш информация политиказының яамызы; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика,

Кызыл хоорай, Красноармейская кудумчузу, бажың 100.

8. «Сылдысчыгаш» («Звездочка») солун, солунуң тургузукчулары ТР-ниң Культура болгаш информация политиказының яамызы, ТР-ниң Өөредилге яамызы; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Красноармейская кудумчузу, бажың 100.

9. «Хемчиктин сылдызы» солун, солунуң тургузукчулары Тыва Республиканың Парлалга болгаш массалыг коммуникация талазы-биле агентилели, ТР-ниң Өөредилге яамызы. Редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Красноармейская кудумчузу, б. 100.

10. «Чаа орук» солуну, солунуң тургузукчузу кожунуң чагыргазы. Редакцияның адреси: 668110, Чадаана хоорай, Ленин кудумчузу, б. 50.

11. «Танды Уула» солун, солунуң тургузукчулары Тыва Республиканың Парлалга болгаш массалыг коммуникация талазы-биле агентилели, кожунуң чагыргазы. Редакцияның адреси: 668310, Танды кожуну, Бай-Хаак суур, Горький кудумчузу, б. 59.

12. «Улуг-Хем» журналы, Журналдың тургузукчулары Тыва Республиканың Чазаа, ТР-ниң Культура болгаш информация политиказының яамызы; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Щетинкин-Кравченко кудумчузу, б. 57.

13. «Эфир» солуну, солунуң тургузукчузу – ФККБ «Бүгү-россияның күрүнениң теле болгаш радио-дамчыдылга компаниязы»; редакцияның адреси: 667003, Кызыл хоорай, Горная кудумчузу, бажың 31.

14. ФККБ «КТРК «Тыва», адреси: 667003, Кызыл хоорай, Горная кудумчузу, бажың 31.

Тыва Республиканың Улуг Хуралының палаталарының депутаттарының немелде соңгулдаларына соңгулда мурнунуң суртаалын эрттиреринге эфирлиг үени, парлалга шөлүн бээр хүлээлгелиг девискээрниң күрүне телерадио-дамчыдылгалар болгаш өй-өйлөп үнер парлалга үндүрүлгелериниң организацияларының база ол ышкаш муниципалдыг телерадио-дамчыдылгалар организацияларының болгаш Тыва Республиканың девискээринде тарадып турар муниципалдыг өй-өйлөп үнер парлалга

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ ДОКТААЛДАРЫ

2008 чылда федералдыг даңзының чиигелделиг категориялыг хамаатыларына эм аймаан сөөртүрүңгө аукционнар дугайында

2007 чылдың ноябрь 12

2007 чылдың октябрь 18-те «Бүрүн эргелерни аңгылаарын экижидери-биле холбаштыр чамдык хоойлужудулга актыларына өскерилгелер кирер дугайында» №230-ФХ Федералдыг хоойлунуң 4.1 чүүлү езуугаар дамчыткан өөр социал ачы-дузалар хевиринге күрүнениң социал дуза кадар адырында Россия Федерациязының бүрүн эргелерин Тыва Республиканың боттандыраары барымдаалааш, 2005 чылдың июнь 21-де «Күрүнениң болгаш муниципалитеттин хереглелинге барааннарны сөөртүр, ажылдарны кылыр, ачы-дузаларны чедирер чагырларны салырының дугайында» №94-ФХ Федералдыг хоойлууга, Россия Федерациязының Чазааның 2007 чылдың май 15-те «Сөөртүрүнүң (кылырының, чедирериниң) чагырларын салырың аукционнар эрттирер арга-биле боттандыраар барааннарны (ажылдарны, ачы-дузаларны) даңзызының дугайында» №609-а айтышкынынга дүүштүр Тыва Республиканың Чазааның доктаадыры-болза:

1. Мында калсырган:
2008 чылда федералдыг даңзының чиигелделиг категориялыг хамаатыларына эм аймаан сөөртүрүңгө күрүне контракттын чарар эрге дээш аукционга киржириниң чагырларын сайгарып көөрүнүң талазы-биле ведомстволар аразының аукцион комиссиязының дугайында Дүрүмү;

2008 чылда федералдыг даңзыда кирген чиигелделиг категориялыг хамаатыларга эм аймаан сөөртүрүңгө күрүне контракттын чарар эрге дээш аукционга киржириниң чагырларын сайгарып көөрүнүң талазы-биле ведомстволар аразының аукцион комиссиязының составын;

Тыва Республиканың Чазааның 2007 чылдың ноябрь 12-де №1009 доктаалы-биле бадылаан

2008 чылда федералдыг даңзының чиигелделиг категориялыг хамаатыларына эм аймаан сөөртүрүңгө күрүне контракттын чарар эрге дээш аукционга киржириниң чагырларын сайгарып көөрүнүң талазы-биле ведомстволар аразының аукцион комиссиязының дугайында

ДҮРҮМ

1. Нинти чүүлдер
1. Бо Дүрүм 2008 чылда федералдыг даңзының чиигелделиг категориялыг хамаатыларына эм аймаан сөөртүрүңгө күрүне контракттын чарар эрге дээш аукционга киржириниң чагырларын сайгарып көөрүнүң талазы-биле ведомстволар аразының аукцион комиссиязының (моон ыңай – аукцион комиссиязы дээр) ажылының сорулгаларын, бүрүн эргелерин болгаш чурумун тодарадып турар.

2. 2008 чылда федералдыг даңзының чиигелделиг категориялыг хамаатыларына эм аймаан сөөртүрүңгө күрүне контракттын чарар эрге дээш аукцион (моон ыңай – аукцион дээр) Тыва Республиканың Саң-хөө яамызының Күрүнениң садып алышкын департаментини (моон ыңай – төлээлеттирген орган дээр) эрттирер.

3. Аукционну эрттирер турар үеде аукцион комиссиязы 2005 чылдың июль 21-де «Күрүнениң

үндүрүлгелериниң редакцияларының

ДАҢЗЫЗЫ

(массалыг коммуникациялар болгаш культурулуг салгалды камгалаарының адырында хоойлужудулганы сагырын хайгаараарының талазы-биле Федералдыг албанның Ортаақы Сибирьде эргелели берген)

1. «Шын» («Правда») солун, солунуң тургузукчузу Тыва Республиканың Чазаа; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Красноармейская кудумчузу, бажың 100.

2. «Тувинская правда» солун, солунуң тургузукчузу Тыва Республиканың Чазаа; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Красноармейская кудумчузу, бажың 100.

3. «Тыва Республика» солун, солунуң тургузукчузу Тыва Республиканың Парлалга болгаш массалыг коммуникация талазы-биле агентилели, ТР-ниң Социал камгаладылга яамызы; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Красноармейская кудумчузу, бажың 100.

4. «Эне сөзү» («Слово матери») солун, солунуң тургузукчузу Тыва Республиканың Чазаа; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Красноармейская кудумчузу, бажың 100.

5. «Улуг-Хем» солун, солунуң тургузукчузу Тыва Республиканың Парлалга болгаш массалыг коммуникация талазы-биле агентилели, районунуң администрациясы, 668210, Шагонор хоорай, Октябрьская кудумчузу, б. 2.

6. «Тываның аныктары» («Молодежь Тывы») солун, солунуң тургузукчузу Тыва Республиканың Культура болгаш информация политиказының яамызы; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Красно-

армейская кудумчузу, бажың 100.

7. «Башкы» («Учитель») журналы, журналдың тургузукчузу Тыва Республиканың Культура болгаш информация политиказының яамызы; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Красноармейская кудумчузу, бажың 100.

8. «Сылдысчыгаш» («Звездочка») солун, солунуң тургузукчулары ТР-ниң Культура болгаш информация политиказының яамызы, ТР-ниң Өөредилге яамызы; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Красноармейская кудумчузу, бажың 100.

9. «Улуг-Хем» журналы, Журналдың тургузукчулары Тыва Республиканың Чазаа, ТР-ниң Культура болгаш информация политиказының яамызы; редакцияның адреси: 667000, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Щетинкин-Кравченко кудумчузу, б. 57.

10. «Хөөмей» журналы, Журналдың тургузукчулары Күрүнениң каттышкан бүдүрүлгези «Хөөмей», ТР-ниң Культура болгаш информация яамызы; адреси: 667000, Кызыл хоорай, Щетинкин кудумчузу, б. 2.

11. «Эфир» солуну, солунуң тургузукчузу – ФККБ «Бүгү-россияның күрүнениң теле болгаш радио-дамчыдылга компаниязы»; редакцияның адреси: 667003, Кызыл хоорай, Горная кудумчузу, бажың 31.

12. ФККБ «КТРК «Тыва», адреси: 667003, Кызыл хоорай, Горная кудумчузу, бажың 31.

ДЫҢНАДЫГ

Россия Федерациязының Президентизиниң, Тыва Республиканың Улуг Хуралының палаталарының ийги чыгыжының депутаттарының немелде соңгулдаларын 2008 чылдың март 2-де доктаатканы-биле холбаштыр Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязы «Россия Федерациязының хамаатыларының соңгулда эргелериниң кол-кол магадылалдарының болгаш референдумга киржир эргезиниң дугайында» Федералдыг хоойлунуң 54-кү чүүлүнүн 1-ги пунктузу езуугаар парлаан суртаал материалдарын кылыр азы ол талазы-биле ачы-дуза чедирер деп турар организациялар, тускайлаң сайгарлыкчылар парлаан суртаал материалдарын кылганы азы ол талазы-биле ачы-дуза чедиргени дээш ажылдар телевидениң хемчээлиниң (Россия Федерациязының валютазы-биле) болгаш өске-даа негелделериниң дугайында медээлерин соңгулдаларны доктаатканының дугайында шийтирер албан езуузу-биле парлаан хүнүнден эгелеп 30 хонуктан орайтапайн парладыр болгаш ол-ла хуусада дараазында адрессте турар Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязынга кирерин дыңнадып тур: Кызыл

хоорай, Чүлдүм кудумчузу, б. 18, каб. 210. Бу негелделерни күөсетпезин организация, тускайлаң сайгарлыкчы Россия Федерациязының Президентизиниң, Тыва Республиканың Улуг Хуралының палаталарының депутаттарының немелде соңгулдаларының талазы-биле соңгулда мурнунуң кампаниязының үезинде кордакчыларга, соңгулда каттыжышкынына парлаан суртаал материалдарын кылыр азы ол талазы-биле ачы-дузалар чедирер эргези чок болур.

Россия Федерациязының Федералдыг Хуралының Федерация Чөвүлелиниң «Россия Федерациязының Президентизиниң соңгулдаларын доктаадыр дугайында» доктаалын 2007 чылдың ноябрь 28-те № 266 (4529) «Российская газета» солунда парлаан.

Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының Тыва Республиканың Улуг Хуралының палаталарының депутаттарының немелде соңгулдаларын доктаадырының дугайында доктаалын 2007 чылдың декабрь 4-те №144 (16495) «Тувинская правда» солунда парлаан.

болгаш муниципалитеттин хереглелинге барааннарны сөөртүр, ажылдарны кылыр, ачы-дузаларны чедирер чагырларны салырының дугайында» №94-ФХ Федералдыг хоойлууга кердүнген аукцион комиссиязының бүрүн эргелерин боттандыраар, база төлээлеттирген орган-биле, чагыр киргенер-биле, тускайлаңкан организация-биле бо Дүрүмде тургустунган чурум езуугаар кады ажылдаар.

4. Аукцион комиссиязының бодунуң ажыл-чорудулгазынга Россия Федерациязының Хамааты кодекизи, Россия Федерациязының Бюджет кодекизи, 2005 чылдың июль 21-де «Күрүнениң болгаш муниципалитеттин хереглелдеринге барааннарны сөөртүрүнүң, ажылдарны кылырының, ачы-дузаларны чедирериниң чагырларын салырының дугайында» №94-ФХ Федералдыг хоойлууга, чагырны салыры-биле холбашкан хамаарылгаларны таарыштырып турар өске-даа федералдыг хоойлууга база бо Дүрүм дуртулга болур.

5. Аукцион комиссиязы коллегалдыг орган болур, оон персоналдыг составын Тыва Республиканың Чазаа доктаадыр. Аукцион комиссиязының кежигүнүн чүгле Тыва Республиканың Чазааның шийтирер-биле солурар.

6. Аукцион комиссиязының кылыр ажылдары болгаш уjur-дузалары

7. Аукцион комиссиязының кол кылыр ажылдары болза:
аукционга киржириниң кирген чагырларын боттут көөрүн хандыраар;
чагырларын салып турда, ажык болгаш билдингир болурунун, чижилгенин, дең байдалдарның принциптерин сагыыр;
чагырларын салып турда, бүрүн ажылаарын болгаш коррупция болуу дегин ууткаары болур.

8. Аукцион комиссиязының кол уjur-дузалары болза:
аукционга киржириниң чагырларын сайгарып көөр;
аукцион киржикчилерин шийтир;
аукционга киржириниң чагырларын сайгарып көргөн Протоколду чорудар болгаш аңаа ат салыр;
аукционунуң Протоколунга ат салыр.

9. Төлээлеттирген органың шийтирер-биле аукцион комиссиязынга ооң кол уjur-дузалары-биле бир деңге, оон иштинде төлээлеттирген органың ажылдакчылары-биле кады, дараазында хемчеглерни үезинде эрттирериниң контролон хандыраар хүлээлгелерин дагзып болур, ол болза:

1) чагырларны салырының дугайында информацияны салырынга Интернет четкизинде Россия Федерациязының албан езуунуң сайтына (Тыва Республиканың Чазааның албан езуунуң сайтына) (моон ыңай – албан езуунуң сайты дээр) ажык аукционну эрттирериниң дугайында медээни салырың база чагырларны салырының дугайында информацияны

парлаарына албан езуунуң парлалга үндүрүлгезинге (моон ыңай – албан езуунуң парлалга үндүрүлгези дээр) ону парлаарын азы хаагыг аукционга киржириниң дугайында чалалгаларны чорударын;

2) аукцион дугайында документацияны төлээлеттирген органың ажылдап кылырын, доктаадырын база ону чагырларны салырының киржикчилеринге бээрин;

3) аукцион дугайында документацияның чүүлдерин база аңаа өскерилгелер киргенин тайылбырлаарын, албан езуунуң сайтына тайылбырларны болгаш өскерилгелерни салырын;

4) аукционга киржириниң чагырларын хүлээрин болгаш бүрүткээрин;

5) чагырны салып турар киржикчилерни аукционунуң киржикчилери болган деп санаанының дугайында азы чагырны салып турар киржикчилерни аукционга киржиринге ойталаанының дугайында оларны медеглээрин;

6) аукционунуң аудио-бижидилгезин чорударын;

7) аукционга киржириниң чагырларын көргөн Протоколга база аукционунуң Протоколунга ат салырын;

8) аукционга киржириниң чагырларын сайгарып көргөн Протоколду албан езуунуң сайтына салырын;

9) аукционунуң протоколун албан езуунуң сайтына салырын база албан езуунуң парлалга үндүрүлгезинге парладырын;

10) аукционунуң Протоколунуң бир экземплярны база контракттын төлөвилелин аукционунуң тиелекчининге дамчыдырын;

11) аукционунуң киржикчилериниң аукционунуң түнчелдерин тайылбырлап бээриниң дугайында бижимел негелделеринге харылаарын;

12) аукцион эрттирер турар үеде тургускан протоколдарны болгаш актыларны, аукционга киржириниң чагырларын, аукцион дугайында документацияны, аукцион дугайында документацияне кирген өскерилгелерни база аукцион дугайында документацияга тайылбырларны, база ол ышкаш аукционунуң аудио-бижидилгезин шыгжаарын контрольдаар хүлээлгени дагзып болур.

3. Аукцион комиссиязының, ооң чамдык кежигүннериниң эргелери болгаш хүлээлгелери

9. Аукцион комиссиязының хүлээлгелери болза:

1) чагырны салырының киржикчилериниң Россия Федерациязының хоойлужудулгазы-биле база аукцион дугайында документация-биле доктааттырган негелделерге дүжүп турарын хынаар;

2) чагырларны салырының дугайында Россия Федерациязының хоойлужудулгазы-биле доктааттырган таварылгаларда чагырны салырының киржикчилерин аукционга киржирин болдурбас;

3) чагырларны салыр адырда контрольдү боттандырып төлээлтирген күүсекчи эрге-чагырганың федералдыг органының, Россия Федерациязының субъектинин күүсекчи эрге-чагырга органының (моон ыңай - төлээлтирген контроль органнары дээр) илереткени Россия Федерациязының хоойлудулгазының база (азы) Россия Федерациязының чагырларны салырының дугайында өске-даа нормативтиг эрге-хоойлу актыларының хажыдышкынарнын чок болдарының дугайында бижимел айтышкынарнын күүседир;

4) чагырларны салып турар киржикчилер болгаш аукционун киржикчилери-биле чугаалажышкынар чорутпас.

10. Аукцион комиссиязының эргелери болза:

1) чагырларны салыр дугайында Россия Федерациязының хоойлудулгазы-биле көрдүнген таварылгаларда, аукцион эрттирип турар кандыг-даа үе-чадазында чагыгы салырының киржикчизин аукционга киржиндин чылдыр;

2) эргежок чугула апарганда бо Дүрүмде доктааткан чурум езугаар бодунуң ажылынга эксперттери кириштирер;

3) салып турар чагыгын чуулунуң талазы-биле тайылбырлар алыры-биле чагыкчыже эглип сүмележир;

4) чагыгы салырының киржикчизин - аукционга киржинин чагыгын кирген юридиктиг эргелиг албан черин дүжүрерин эрттирер дугайында медээлерни алыры-биле чогуур органнарже база организацияларже бижимел негелдени чорударының дугайында, ыңдыг киржикчиге хамаарыштыр - юридиктиг эргелиг албан черинге, тускайлаң сайгарлыкчыга хамаарыштыр буураашкын чорудулгазын эрттирериниң дугайында, административтиг хоойлу-дүрүм үрээшкынериниң дугайында Россия Федерациязының Кодекси-биле көрдүнген чурум езугаар ыңдыг киржикчинин ажыл-чорудулгазын түр үеде соксадырының дугайында, санаттыг үндүрүлгелер, чыышкынар болгаш кандыг-даа деңгелдин бюджеттеринче албан төлөвирлериниң база эртен календары чылында күрүнениң бюджеттен дашкаар фонддарында өске-даа албан кылыр төлөвирлер талазы-биле ыңдыг киржикчилериниң өрелиг бооп турарының дугайында, ыңдыг өрелиг барын хомуудаарының дугайында болгаш хомудалдарны сайгарып көргөнінниң түңнелдериниң дугайында дилеглиг төлээлтирген орган-биле сүмележил болур.

11. Аукцион комиссиязының кежигүннери болза:

1) Россия Федерациязының хоойлудулгазын болгаш бо Дүрүмү билер болур уурлуг болгаш оң негелделерин бодунуң ажыл-чорудулгазынга удуртулга болдурар;

2) аукцион комиссиязының хуралдарында болгаш аукционга ал-боду киржир. Аукцион комиссиязының хуралдарында болгаш аукционга чүгле Россия Федерациязының хоойлудулгазын езугаар көрдүнген чептүг чылдагаанар-биле келбей барып болур;

3) аукционга киржинин чагырларын сайгарып көөр болгаш аукционун киржикчилерин шилир чуруму сагыыр;

4) Россия Федерациязының хоойлудулгазы-биле дорт көрдүнген таварылгалардан аңгыда, аукцион эрттирер турар үеде оларга билдинген медээлерни чарлап сөглээрин болдурбас.

12. Аукцион комиссиязының кежигүннериниң эргелери:

1) сайгарып көөрү-биле кирген аукционун киржинин чагыгына кошкан шупту документилер болгаш медээлер-биле таныяр;

2) аукцион комиссиязының хуралдарында хун чурумунуң айтырыгларының талазы-биле сөс алыр;

3) аукционга киржинин чагырларын сайгарып көргөн Протоколдуң сөзүгеленин шыншын, оң иштинде аукционга киржинин чагырларын көргөн Протоколда бодунуң чугаалаан саналдарын шыншын киригенин хынаар.

13. Аукцион комиссиязының кежигүннери бодунуң тускай саналын бижимел илередир эргелиг болгаш ону аукционга киржинин чагырларын сайгарып көргөн Протоколга азы аукционунуң Протоколунга, кандыг айтырыг талазы-биле ону бижээни-биле хамаарыштыр, капсырар.

14. Аукцион комиссиязының кежигүннери болза:

1) аукцион комиссиязының хуралдарында болгаш аукционга киржир база бо Дүрүм езугаар аукцион комиссиязының баш минир айтырыгларына хамаарышкан айтырыглар талазы-биле шиттирлерин хүлээп алыр;

2) аукционга киржинин чагырларын сайгарып көөрү болгаш Россия Федерациязының хоойлудулгаларының база Россия Федерациязының чагырларны салырының дугайында өске-даа нормативтиг эрге-хоойлу актыларының, аукцион дугайында документалык болгаш Дүрүмнүң негелделери езугаар аукцион киржикчилерин шилирин боттандырар;

3) аукционга киржинин чагырларын сайгарып көргөн Протоколга болгаш аукционунуң Протоколунга ат салыр;

4) Россия Федерациязының хоойлудулгазын болгаш бо Дүрүмге дүшүр өске-даа хөделишкенин боттандырар.

15. Аукцион комиссиязының даргазы (даргазы чокта даргазының оралакчызы) болза:

1) аукцион комиссиязының ажылының ниити удуртулгазын боттандырар;

2) аукцион комиссиязының хуралдарын эрттирер графикти доктадыр;

3) хурал бүрүн эргелиг бооп турарын чарлаар азы кворум чогу-биле ону чылдырарының дугайында шиттирнин үндүрер;

4) аукцион комиссиязының хуралдарын ажыдар болгаш эрттирер, дыштаныр уелерни чарлаар;

5) чугаалажып турар айтырыгларны сайгарып көөрүнүн чурумун тодарадыр;

6) эргежок чугула апарган таварылгада, аукцион комиссиязынга чугаалажыры-биле комиссияның ажылынга эксперттери кириштирериниң дугайында айтырыгы кириер;

7) аукционга киржинин чагырларын сайгарып көргөн Протоколга болгаш аукцион Протоколунга ат салыр;

8) Россия Федерациязының чагырларны салырының дугайында хоойлудулгазынга

болгаш бо Дүрүмге дүшүр аукцион комиссиязының ажылы-биле холбашкан өске-даа хөделишкенин боттандырар.

16. Аукцион комиссиязының секретары азы даргазының (даргазы чокта даргазының оралакчызының) төлээлтен аукцион комиссиязының өске кежигүнү:

1) аукцион комиссиязының хуралдарын белеткээрин, чугула документилерин долдурар болгаш тарадып чорударын, аукцион комиссиязының кежигүннерин, оларның хүлээлгелеринге хамаарышкан айтырыглар талазы-биле медеглээрин, оң иштинде аукцион комиссиязының ажылынга киржип турар улустарга хуралдарны эрттирер черин болгаш үезин, оларны эгелээриниң мурнунда үш ажылчын хонуктан эвээжетпейн (саналдан хуусааны айткан) медеглээрин база кириштир боттандырар болгаш аукцион комиссиязының кежигүннерин чугула материалдар-биле хандырар;

2) аукцион комиссиязының хуралдап турар үезинде аукционга киржинин чагырларын сайгарып көргөн Протоколду долдурар, база ол ырыкшап аукцион Протоколунга ат салыр.

3) аукцион комиссиязының ажылы-биле холбашкан организас-техниктиг шынарлыг өске-даа хөделишкенин боттандырар.

4. Аукцион комиссиязының ажылының регламентизи

17. Аукцион комиссиязының ажылын оң хуралдарында боттандырар. Аукцион комиссиязының хуралы, бир эвес анаа оң кежигүннериниң ниити санында 50 хуудан эвээш эвези киржил турар болза, ыңчан хуралды бүрүн эргелиг деп санаар.

18. Аукцион комиссиязының шиттирлерин хуралда киржил турар кежигүннериниң хөйүнүң саны-биле хүлээп алыр. Үннер деңгежи бергенде, даргазының (даргазы чокта даргазының оралакчызының) үнү шиттирлиг болур. Бадылап тургаш, аукцион комиссиязының кежигүнү бүрүзү чаңгыс үнүг болур. Бадылаашкыны ажык хөвирлиг боттандырар. Комиссияның кежигүнү хуралга ал-боду чокта оң бадылаарын болдурбас.

19. Аукцион комиссиязы болза, аукцион дугайында документацияның база Россия Федерациязының хоойлудулгазының болгаш Россия Федерациязының чагырларны салырының дугайында өске-даа нормативтиг эрге-хоойлу актыларының аукционга киржинин чагыгына хүлээлтирер турар негелделеринге дүшүр аукционга киржинин чагырларында кошкан документилериниң барын аукцион комиссиязы хынаар;

20. Күрүнениң болгаш муниципалитеттиң хереглелдеринге барааннарны сөөртүрүңге, ажылдарны кылырынга, ачы-дузаларны чедиреринге чагырларны салырының киржикчилеринге Россия Федерациязының хоойлудулгазы-биле тургустунган негелделерге чагыгы салырының киржикчилериниң дүжүрү турарын аукцион комиссиязы хынаар.

21. Аукционга киржинин чагырларын хүлээп алырын соксаткан хүнден эгелеп, беш хонуктан көүдөлтөз хуусаада аукционга киржинин чагырларын аукцион комиссиязы сайгарып көөр.

22. Аукционга киржинин чагырларын сайгарып көргөнінниң түңнелдеринге үндөзүлүш, аукцион комиссиязы чагыгы салырының киржикчизиниң аукционга киржил болур эргезиниң дугайында болгаш ону аукционунуң киржикчизи деп санааның дугайында азы чагыгы салырының ыңдыг киржикчизин аукционга киржил эргезинге ойталаан дугайында шиттирени хүлээп алыр база аукционга киржинин чагырларын сайгарып көргөн Протоколду долдурар.

23. Аукционга киржинин чагырларын сайгарып көргөн Протоколга аукционга киржинин чагыгын кирген чагыгы салырының киржикчилериниң дугайында медээлерни, чагыгы салырының киржикчизиниң аукционга киржил болурунун дугайында болгаш ону аукционунуң киржикчизи деп санаанынун дугайында азы чагыгы салырының киржикчизиниң аукционга киржил болурунун дугайында болгаш ону аукционунуң киржикчизи деп санаанынун дугайында азы чагыгы салырының киржикчизиниң аукционга киржил болурунун дугайында болгаш ону аукционунуң киржикчизи деп санаанынун дугайында шиттирени база ол шиттирени хүлээп алганы барымдаалары-биле Протоколга кириер.

24. Аукционга киржинин чагырларын сайгарып көөрүн төндүргөн хүнде, аукционга киржинин чагырларын сайгарып көргөн Протоколга аукцион комиссиязының шупту кежигүннери аңаа ат салыр. Аукционга киржинин чагырларын сайгарып көргөн Протоколга ол-ла хун чагыкчы ат салыр.

25. Бир эвес чагыгы салырының чаңгыс-даа киржикчизин аукционга киржири-биле эрттирбээн болза азы чагыгы салырының чүгле чаңгыс киржикчизин аукционга киржири-биле эрттирген таварылгада, аукцион комиссиязы аукцион эртпээн деп шиттирени хүлээп алыр, ол дугайында аукционга киржинин чагырларын сайгарып көргөн Протоколга бижип медеглээр.

26. Аукцион комиссиязының кежигүннери аукционун эрттирер турар үеде аукционга турар болгаш аукционун эрттирер турар хүнде чагыкчы-биле кады аукционунуң Протоколунга ат салыр.

27. Аукционун эрттирген черин, айын, хүнүн болгаш үезин, аукционунуң киржикчилерин, контракттын эге өртөзүнүн дугайында, контракттын өртөзүнүн дугайында сөөлгү болгаш сөөлгүнүн мурнунда кирген саналдарны, аукционунуң тиилекчизиниң база контракттын өртөзүнүн дугайында сөөлгүнүн мурнунда санал кирген киржикчизиниң фамилиязын, адын, адазының адын, адын болгаш турар черин (юридиктиг эргелиг албан черинге), чурттап турар черин (амы-хууда кижиге) аукционунуң Протоколунга демдегелеп кириер.

28. Аукцион комиссиязының кандыг-даа хөделишкенин (хөделбээнин), бир эвес ыңдыг хөделишкенин (хөделбээни) чагыгы салып турар киржикчинин (лериниң) хоойлу-дүрүм эрге-ажыын болгаш эргелерин хажыдып турар болза, Россия Федерациязының хоойлудулгазы-биле доктааттынган чурум езугаар хомудал болур ыңчалдыр хомудал таварылгада, аукцион комиссиязының хүлээлгези болза:

төлээлтирген контроль органының бижимел негелдези-биле хомудалды көөрүнүг чугула документилерин болгаш медээлерни бээр; алыс утказының талазы-биле хомудалды көөрүңге чедир, төлээлтирген контроль органында чогуур негелделерин алган таварылгада, чагыгы салырының чамдык чорудулгаларын түр када соксадыр; хомудалды сайгарып көөрүңге чедир чагык-

чы күрүнө контракттын чарар эргези чок болурунун дугайында чагыкчыны медеглээр, ыңчаарга хомудалды алыс утказының талазы-биле көөрүнүн хуусаазында контракттын чарарынга доктааттынган хуусааны узадыр.

5. Аукцион комиссиязының хуралдарын эрттирериниң чуруму

29. Аукцион комиссиязының секретары азы даргазының (даргазы чокта даргазының оралакчызының) төлээлтирген аукцион комиссиязының өске кежигүнү аукцион комиссиязының хуралын эрттирер хүнге чедир үш ажылчын хонук дургуздунан ораттайпайн, аукцион комиссиязының хуралын эрттирер хүнүн, үезин болгаш черин аукцион комиссиязының кежигүннерин медеглээр.

30. Аукционга киржинин чагырларын сайгарып көөрүңге болгаш аукционунуң киржикчилерин шилиринге аукцион комиссиязы эксперттери кириштирер болур. Бо Дүрүмнүн сорулгаларына ажылгаары-биле эксперттер болза, садып алышкынның чуулунуң талазы-биле тускай эртемнери бар улус деп билер, ону эртемниң дугайында болгаш (азы) эксперттин ажылынга дуржулгазын шынадып турар документилер-биле бадыткаар. Эксперттер аукцион комиссиязының составынче кирбес. Чагыгы салырының түңнелдеринге ал-боду сонугалдыг (оң иштинде аукционга киржинин чагыгын кирген чок болза айтытынган чагырларны кирген организацияның штадында турар амы-хууда кижилер), чок болза чагыгы салырының киржикчилери аңаа салдар чедир болур амы-хууда кижилер (оң иштинде ол организацияның киржикчилери (акционерлери), оларның эргелелдериниң органнарнын кежигүннери, чагыгы салырының киржикчилериниң кредитторлары бооп турар амы-хууда кижилер) эксперттер бооп болбас. Эксперттер оларның мурнунга аукцион комиссиязының салган айтырыгларының талазы-биле боттарының эксперт түңнелдерин аукцион комиссиязынга кириер. Эксперт түңнелдинде илереткен эксперттин саналы сүмелээш шынарлыг болур болгаш аукцион комиссиязыга албан болбас. Эксперт түңнелин бижимел долдурар болгаш эрттирген аукцион талазы-биле өске-даа документилер-биле кады ону чагыкчы шыгжаар.

31. Аукцион комиссиязының хуралдарын даргазы (даргазы чокта даргазының оралакчызы) ажыдар болгаш хаар.

32. Аукцион комиссиязының секретары азы даргазының төлээлтирген аукцион комиссия-

Тыва Республиканың Чазааның 2007 чылдың ноябрь 12-де №1009 доктаалы-биле бадылаан

2008 чылда федералдыг даңзының чигелделиг категориялыг хамаатыларынга эм аймаан сөөртүрүңге күрүнө контракттын чарар эрге дээш аукционга киржинин чагырларын сайгарып көөрүнүн талазы-биле ведомстволар аразының аукцион комиссиязының СОСТАВЫ

А.П.Дамба-Хуурак — Тыва Республиканың Чазааның Даргазының оралакчызы, даргазы;
Ю.А.Килижек — Тыва Республиканың саң-хөө сайыды, даргазының оралакчызы;
М.М.Шагдуржапова — Тыва Республиканың Саң-хөө яамызының Күрүнө садып алышкынының департаментинин начальнигиниң оралакчызы, секретары;
О.Э.Донгак — Тыва Республиканың Саң-хөө яамызының Күрүнө садып алышкынының департаментинин начальниги;
А.Н.Дьяченко — Тываның республиканың медицинаның албан камгаладылганының күүсекчи директорунуң оралакчызы;
Ю.Л.Кенден — Россия Федерациязының

Федералдыг айыыл чок албанының Тыва Республика талазы-биле эргелелинниң ажылдакчызы;
О.Д.Куулар — Тыва Республика талазы-биле ИХЯ-ның чанында экономиктиг кем-хөректер-биле тулчулукун талазы-биле эргелелинниң оперативтиг-истелге кээзиниң ажылдакчызы;
Р.О.Сандан-оол — Тыва Республиканың кадык камгалал сайыдының бири оралакчызы;
А.Э.Ховалыг — Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызының эм аймааның килдизиниң начальниги;
А.А.Шимит — Тыва Республика талазы-биле Россияның Кадык камгалал хайгааралының эргелелинниң удуртукчузу.

Тыва Республиканың Чазааның 2007 чылдың ноябрь 12-де №1009 доктаалы-биле бадылаан

2008 чылдың бири чартык чылында федералдыг даңзының чигелделиг категорияның хамаатыларынга эм аймаан сөөртүрүңге күрүнө контракттын чарар эрге дээш аукционун эрттирериниң ГРАФИГИ

д/е №	2005 чылдың июль 21-де №94-ФХ Федералдыг хоойлунуң нормаы	Хемчеглерниң ады	Эрттирер хүнү (ТР-ниң Чазааның доктаалының үнгөн хүнүн барымдаалап эдип болур)	Күүседир дээш харысалгалыг кижилер
1	2	3	4	5
1.	Чугула эм аймаа-биле, медицинага херек кылдынган чуулдер-биле, база ол ышкаш инвалид уругларга эмнээр чөмчөнгө тускайжыткан аш-чөми-биле хандырынга көрдүнгөн эм аймаан сөөртүрүңге чагырларны чыыр.	Чугула эм аймаан сөөртүрүңге эргежок чугула эм аймаан сөөртүрүңгү хемчээлдерин болгаш хуваарының планын дугуржур	2007 чылдың ноябрь 9-ка чедир	ТР-ниң Кадык камгалал яамызы
2.	Чамдык категорияның хамаатыларынга эргежок чугула эм аймаан сөөртүрүңгү хемчээлдерин болгаш хуваарының планын дугуржур	Аукцион дугайында документини болгаш күрүнө контракттын телевилелин ажылдап кылыр	2007 чылдың ноябрь 9-ка чедир	ТР-ниң Кадык камгалал яамызы
3.	34-кү чүүлдүн 5-ки пунктуну	Аукцион дугайында документини болгаш күрүнө контракттын телевилелин ажылдап кылыр	2007 чылдың ноябрь 12-ге чедир	ТР-ниң Саң-хөө яамызының Күрүнө садып алышкынының департаментизи
4.	34-кү чүүлдүн 5-ки пунктуну	Аукцион дугайында документацияны болгаш күрүнө контракттын телевилелин бадылаар.	2007 чылдың ноябрь 13	ТР-ниң Саң-хөө яамызының Күрүнө садып алышкынының департаментизи
5.	33-кү чүүлдүн 1-ги пунктуну	Ажык аукционун эрттирериниң дугайында медеглээр албан езузунуң парлала үндүрүлгезинге парлап үндүрер база албан езузунуң сайтызынга салыр.	2007 чылдың ноябрь 17	ТР-ниң Саң-хөө яамызының Күрүнө садып алышкынының департаментизи
6.	34-кү чүүлдүн 4-кү пунктунун 2-ги иштики пунктуну	Аукционга киржинин чагырларын хүлээп эгелээрин болгаш бүрүткөдириниң хуусаазының эгези	2007 чылдың ноябрь 18	ТР-ниң Саң-хөө яамызының Күрүнө садып алышкынының департаментизи
7.	35-ки чүүлдүн 6-гы пунктуну	Аукционга киржинин чагырларын хүлээп алырын төндүрер хуусаазының хүнү	2007 чылдың декабрь 7	ТР-ниң Саң-хөө яамызының Күрүнө садып алышкынының департаментизи
8.	36-гы чүүлдүн 1-3 пунктуну	Аукционга киржинин чагырларын сайгарып көөрүңге чедир. Аукционга киржинин чагырларын сайгарып көөрүңге чедир. Аукционга киржинин чагырларын сайгарып көөрүңге чедир.	2007 чылдың декабрь 7	Аукцион комиссиязы

1	2	3	4	5
9.	36-гы чүүлдүн 3-кү пунктузу	салырының ындыг киржикчизин аукционга киржиринге ойталаанының дугайында шипирни хүлээп алыр. Аукционга киржиринин чагыгларын сайгарып көргөн база барымдаалаан протоколду долдурар болгаш аңаа ат салыр. Чагыгларны көргөн протоколду албан езуунун сайтызынга салыр.	2007 чылдың декабрь 7	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи
10.	36-гы чүүлдүн 3-кү пунктузу	Аукционга киржиринин чагыгларын көргөнін дугайында аукцион комиссиязының хүлээп алганы шипирлеринин дугайында дыннадыгларны чорудар.	2007 чылдың декабрь 8	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи
11.	37-ги чүүл	Аукционну эрттирер хүнү, аукционну аудио-бижидилгезин чорудар болгаш протоколду долдурар база аңаа ат салыр (2 экземплярга).	2007 чылдың декабрь 10	Аукцион комиссиязы, аукционну киржикчилери азы оларның төлээлекчилери
12.	37-ги чүүлдүн 8-ки пунктузу	Аукцион протоколун албан езуунун сайтызынга салыр.	2007 чылдың декабрь 11	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи
13.	37-ги чүүлдүн 7-ги пунктузу	Аукционну тинлекчизинге протоколдуң бир экземплярын болгаш күрүне контрактызының төлевилелин дамчыдар.	Аукцион протоколунга ат салган хүнден эгелеп 3 хонук дургузунда	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи
14.	37-ги чүүлдүн 8-ки пунктузу	Албан езуунун парлалга үндүрүлгезинге аукцион протоколун парлаары.	2007 чылдың декабрь 11-15	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи
15.	38-ки чүүлдүн 1.1-пунктузу	Күрүне контрактызын чарары	Албан езуунун сайтызынга аукцион протоколун салган хүнден эгелеп 10 хонуктан эрте өвес.	Аукционну тинлекчилери
16.		Чамдык категорияның хамаатыларын эмнээринге эргежок чугула эм аймааның бири партиязын сөөртүп эккээри.	2007 чылдың декабрь 26	Аукционну тинлекчилери
17.	37-ги чүүлдүн 15-ки пунктузу	Протоколдарны, аукционга киржиринин чагыгларын, аукцион дугайында документацияны, аукцион дугайында документацияны тайылбырын, ол ышкаш аукционну аудио-бижидилгезин шыгжаар.	3 чыл дургузунда	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи

Тыва Республиканың Чазаның 2007 чылдың ноябрь 12-де №1009 доктаалыбиле бадылаан

2008 чылдың ийги чартык чылында федералдыг даңзының чингелделиг категориялыг хамаатыларынга эм аймаан сөөртүрүнге күрүне контрактызын чарар эрге дээш аукционну эрттиреринин ГРАФИГИ

д/е №	2005 чылдың июль 21-де №94-ФХ Федералдыг хоойлунун нормазы	Хемчеглеринин ады	Эрттирер хүнү (ТР-нің Чазаның доктаалының үнгөн хүнүн барымдаалап эдип болур)	Күүседире дээш харысалгалыг кижилер
1	2	3	4	5
1.	1.	Чугула эм аймаа-биле, медицинага херек кылдынган чүүлдөр-биле, база ол ышкаш инвалид урулгарга эмнээр чөмөнчилгениң тускайжыткан аш-чеми-биле хандыраарына көрдүнгөн эм аймаан сөөртүрүнге чагыгларны чыыр	2008 чылдың апрель 7	ТР-нің Кадык камгалал яамызы
2.	2.	Чамдык категорияның хамаатыларынга эргежок чугула эм аймаан сөөртүрүнгө хемчээлдерин болгаш хуваарының планын дугуржур	2008 чылдың апрель 11	ТР-нің Кадык камгалал яамызы
3.	34-кү чүүлдүн 5-ки пунктузу	Аукцион дугайында документини болгаш күрүне контрактызының төлевилелин ажилдап кылыр	2008 чылдың апрель 16	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи
4.	34-кү чүүлдүн 5-ки пунктузу	Аукцион дугайында документацияны болгаш күрүне контрактызының төлевилелин бадылаар.	2008 чылдың апрель 18	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи
5.	33-кү чүүлдүн 1-ги пунктузу	Ажык аукционну эрттиреринин дугайында медээни албан езуунун парлалга үндүрүлгезинге парлал үндүрер база албан езуунун сайтызынга салыр.	2008 чылдың апрель 18	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи
6.	34-кү чүүлдүн 4-кү пунктузунун 2-ги иштики пунктузу	Аукционга киржиринин чагыгларын хүлээп эгелээринин болгаш бүртүккелдинин хуусаазының эгези	2008 чылдың апрель 18	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи
7.	35-ки чүүлдүн 6-гы пунктузу	Аукционга киржиринин чагыгларын хүлээп алырын төндүрер хуусаазының хүнү.	2008 чылдың май 21	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи
8.	36-гы чүүлдүн 1-3 пунктулары	Аукционга киржиринин чагыгларын сайгарып көөр. Аукционга киржиринге чөпшээрээнинин дугайында, аукционга киржиринин чагыгын кириген чагыгны салырының киржикчизин аукцион киржикчизи деп көргөнін дугайында, азы чагыгны салырының ындыг киржикчизин аукционга киржиринге ойталаанының дугайында шипирни хүлээп алыр. Аукционга киржиринин чагыгларын сайгарып көргөн база барымдаалаан протоколду долдурар болгаш аңаа ат салыр.	2008 чылдың май 28	Аукцион комиссиязы
9.	36-гы чүүлдүн 3-кү пунктузу	Чагыгларны көргөн протоколду албан езуунун сайтызынга салыр.	2008 чылдың май 28	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи
10.	36-гы чүүлдүн 3-кү пунктузу	Аукционга киржиринин чагыгларын сайгарып көргөнін дугайында аукцион комиссиязының хүлээп алганы шипирлеринин дугайында дыннадыгларны чорудар.	2008 чылдың май 29	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи
11.	37-ги чүүл	Аукционну эрттирер хүнү, аукционну аудио-бижидилгезин чорудар болгаш протоколду долдурар база аңаа ат салыр (2 экземплярга).	2008 чылдың июнь 2	Аукцион комиссиязы, аукционну киржикчилери азы оларның төлээлекчилери
12.	37-ги чүүлдүн 8-ки пунктузу	Аукцион протоколун албан езуунун сайтызынга салыр.	2008 чылдың июнь 2	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи
13.	37-ги чүүлдүн 7-ги пунктузу	Аукционну тинлекчизинге протоколдуң бир экземплярын болгаш күрүне контрактызының төлевилелин дамчыдар.	2008 чылдың июнь 2	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи

1	2	3	4	5
14.	37-ги чүүлдүн 8-ки пунктузу	Албан езуунун парлалга үндүрүлгезинге аукцион протоколун парлаары.	2008 чылдың июнь 6-дан 10-га чедир	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи
15.	38-ки чүүлдүн 1.1-пунктузу	Күрүне контрактызын чарары	2008 чылдың июнь 17-ден 23-ке чедир	ТР-нің Кадык камгалал яамызы
16.		Чамдык категорияның хамаатыларын эмнээринге эргежок чугула эм аймааның бири партиязын сөөртүп эккээри.	2008 чылдың июнь 25	Аукционну тинлекчилери
17.	37-ги чүүлдүн 15-ки пунктузу	Протоколдарны, аукционга киржиринин чагыгларын, аукцион дугайында документацияны, аукцион дугайында документацияны тайылбырын, ол ышкаш аукционну аудио-бижидилгезин шыгжаар.	2010 чылдың ноябрь 26-га чедир	ТР-нің Саң-хөө яамызының Күрүне садып алышкынының департаментизи

Инновация программаларын болгаш төлевилелдерин шилир болгаш экспертиза талазы-биле Комиссияның дугайында

2007 чылдың июль 27 №754 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазаның Даргазының 2007 чылдың май 21-де «Тыва Республиканың күүседикчи эрге-чагырга органнарының структуразының дугайында» №95 Чарлыгына дүүштүр Тыва Республиканың күүседикчи эрге-чагырга органнарының структуразының өскерилгени-биле холбаштыр Тыва Республиканың Чазаның доктаалы биле:

1. Инновация программаларын болгаш төлевилелдерин шилир болгаш экспертиза талазы-биле Комиссия дугайында Дүрүмү бадылаар (капсырылга коштунган).

2. Инновация программаларын болгаш төлевилелдерин шилир болгаш экспертиза талазы-биле Комиссияның составын бадылаар (капсырылга коштунган).

3. Тыва Республиканың Чазаның 2005 чылдың июнь 2-де «Тыва Республиканың инновация программаларын болгаш төлевилелдерин шилир болгаш экспертиза талазы-биле Комиссияның дугайында» №691 доктаалын күжүн чидирген деп санаар.

Тыва Республиканың Чазаның Даргазы Ш КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Чазаның 2007 чылдың июль 27-де №754 доктаалы-биле бадылаан

Тыва Республиканың инновация программаларын болгаш төлевилелдерин шилир болгаш экспертиза талазы-биле Комиссияның дугайында Дүрүм

1. Ниити чүүл

1.1. Инновация программаларын болгаш төлевилелдерин шилир болгаш экспертиза талазы-биле Комиссия (моон сонгаар-Комиссия) эксперт-консультация органы болур болгаш инновация программаларын болгаш төлевилелдеринин адырынга бүдүрүлгелерин, организацияларын болгаш эртем албан черлеринин Тыва Республиканың күүседикчи эрге-чагырга органнары-биле кады ажылдажылганы сайзыраңгайжыдар сорулга-биле тургустунган.

1.2. Комиссия бодунуң ажыл-чорудулгазынга Россия Федерациязының Конституциязын, федералдыг хоойлуларны, Тыва Республиканың Конституциязын болгаш өске-даа нормативтиг актыларны, а база бо Дүрүмнү удуртулга болдулар.

2. Комиссияның сорулгалары

2.1. Комиссияның кол сорулгалары болза:

- Тыва Республиканың эртем-техниктиг болгаш инновация күчүзүнүн хөгжүлдезинге деткимчени бээр;
- эртем шинчилелиниң доозулган түнчелерин боттандыра болгаш ажилдап кылыр, бүдүрүлгениң чаартылгазының технологиязын деткип турар республикага таарымчалыг инновация байдалын тургузар азы өске-даа эртем-техника чөмчүлүгүнүнүн азы практиктиг ажыл-чорудулга ажылгаар технологтуг чорудулганы сайзыраңгайжыдар;
- республиканың социал-экономиктиг хөгжүлдезинин сонургалыг ажыктыг чангыс аай эртем-техника политиказын чорудар.

3. Комиссияның хүлээлгези

3.1. Комиссия бодунуң мурнунда салдынган сорулгаларга дүүштүр дараазында хүлээлгелерни күүседир:

- республиканың инновация программаларын болгаш төлевилелдеринин талазы-биле саналдарын шилиринин болгаш экспертиза чорудар болгаш Россия Федерациязының күүседикчи эрге-чагырга органнарының болгаш Тыва Республиканың күүседикчи эрге-чагырга органнарының ындыг программаларын болгаш төлевилелдерин кады ажаландыраарының айтирыын шипирлээринге киржир;
- республиканың эртем-техниктиг болгаш инновация программаларын болгаш төлевилелдеринин күүселдезинин түнчелинге үнелелди чорудар база ону моон сонгаар ажылгаар талазы-биле саналды белеткээр;
- Тыва Республиканың эң эки инновация төлевилели деп Конкурсту чорудуп турар үеде (моон сонгаар — Комиссия) Комиссия конкурска кириген чаа төлевилелдерге, планнаттынган үезинде база тургустунган хуусаазында оон күүселдезинин боттанылгазынга экспертизаны чорудар.

4. Комиссияның составы

4.1. Комиссияның составын Тыва Республиканың Чаза бадылаар. Комиссияның составына Комиссияның даргазы, даргазының оракакчызы, харысалгалыг секретарь болгаш Комиссияның члендеринин составы.

2. Инновация программаларын болгаш төлевилелдерин шилир болгаш экспертиза талазы-биле Комиссияның составын бадылаар (капсырылга коштунган).

3. Тыва Республиканың Чазаның 2005 чылдың июнь 2-де «Тыва Республиканың инновация программаларын болгаш төлевилелдерин шилир болгаш экспертиза талазы-биле Комиссияның дугайында» №691 доктаалын күжүн чидирген деп санаар.

4. Тыва Республиканың Чазаның Даргазы Ш КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Чазаның 2007 чылдың июль 27-де №754 доктаалы-биле бадылаан

Тыва Республиканың инновация программаларын болгаш төлевилелдерин шилир болгаш экспертиза талазы-биле Комиссияның составы

С.И.Тен — Тыва Республиканың Чазаның Даргазының бири оракакчызы — Тыва Республиканың экономика сайыды, даргазы;

Б.Д.Оюн — Тыва Республиканың экономика сайыдының оракакчызы, даргазының оракакчызы;

М.Х.Кара-оол — Тыва Республиканың Экономика яамызының инновация болгаш инвестиция төлевилелдерин боттандыраар талазы-биле тилдиктин начальниги, харысалгалыг секретары;

Н.А.Кадралиева — Тыва Республиканың Чазаның Аппаратының удуртукчузунун оракакчызы — Тыва Республиканың Чазаның Аппаратының комплекстиг социал-экономиктиг хөгжүлдү эргелелиниң начальниги;

В.Х.Кара-оол — Тыва Республиканың үлетпүр болгаш энергетика сайыдының оракакчызы;

Б.К.Кара-Сал — Тываның күрүне университетинин экономика болгаш инновация талазы-биле проректору (чөпшээрешкени-биле);

В.И.Лебедев — Россияның эртемнер академиязының Сибирь салбырының Тываның Бойдус курлавырларын комплекстиг шингээдил алыр институтунун директору (чөпшээрешкени-биле);

5. Инновация программаларын болгаш төлевилелдерин шилир болгаш экспертиза талазы-биле Комиссияның составын бадылаар (капсырылга коштунган).

6. Тыва Республиканың Чазаның 2005 чылдың июнь 2-де «Тыва Республиканың инновация программаларын болгаш төлевилелдерин шилир болгаш экспертиза талазы-биле Комиссияның дугайында» №691 доктаалын күжүн чидирген деп санаар.

Тыва Республиканың Чазаның Даргазы Ш КАРА-ООЛ.

Чылдар болгаш кижилер

КАНДЫГ ЧУРТТАП ЧОР СЕН, ЭЖИМ?

Сергей ХЕРТЕК

Новосибирскиниң партияның дээди школазын 1981 чылда кады дооскан, Хакасия Республикада чурттап чоруур эжим Ф.Ф.Квасовдан эрткен чылын чагаа алдым. Ол чагаазын кандыг чурттап чор сен, эжим, деп эгелээш, эрткен барган амыдыралывысты төөгү бижээш, партия школазын доосканывыстан бээр 25 чыл болган юбилейисти, эжимниң 60 харлаан юбилейин июль айның эгезинде Абакан хоорайга демдегеп эрттиреринче чалаан болду.

Чагааны номчаан соонда, бодалым чээрби беш чыл бурунгаар Новосибирск хоорайга эрткен амыдыралымче ужуга берген. 1977 чылда Новосибирскиниң партияның дээди школазының тускай ортума эртемниг, дөрт чыл хуу-саалыг өөренир бири курузунга 78 киж дужаап кирген болду. Тывадан В.Т.Хемер-оол-биле кады кирдивис. Сибирьниң шупту регионнарындан келген 78 дыңнакчыларны дөрт бөлүккө чарыпкан. Бистиң 411 дугаарлыг бөлүүвүске 19 киж таварыштывыс. Бөлүүвүстүң даргазынга Новосибирск областың бодундан келген, партком секретарылап ажилдап чораан А.И.Дорошенкону сонгуп алдывыс. Партбөлүктүң даргазынга Хакасиядан келген Ф.Ф.Квасов, профбөлүктүң даргазынга Иркутскиден келген Л.Ф.Костикова сонгуттурган.

Бөлүктүң назы-хар талазы биле эң-не бичези Алтайдан келген Анатолий Непочатов-биле мен турдум. Назынывыс аныяк болганы ындыг чүве ийикле, садыг-магазинче чүгүрер дээш бөлүктүң айбызын-на кылып чордувус ийн. Чазын хостуг үвисте хоорайның албан, организацияларының кырызының кырының харын керээ чарып алгаш аштаар ажилдыг турган бис. Мага бодува бичи боорга, Непочатов биле мени беливистен чоон хендирбиле баглап алгаш, эштеривис кырыша кырынга быжыглангаш туруп алырга, эң-не кыдында айыылдыг черниң харын бис ийн аштап чордувус.

Партия школазынга уруглар кончуг эвээш боор чүве, бистиң бөлүүвүске харын дөрт уруг турган. Кемеровадан келген Артемова Галина, Бурятиядан Людмила Чебунина, Иркутскиден Любовь Костикова, Новосибирскиниң бодундан Нина Воеводина. Шымбайла уруглар турган чүве, оларның аразында чүгле Л.Костикова өг-бүлө тутпаан турган, ол-ла бот хевээр партия школазын доозуп алгаш чоруй барды. Костикова бистиң бөлүктүң «корреспондентизи» хүлээлгезин ак сеткилдиг күүседир киж, чурук тырттырар, ооң тырттырган чуруктары мээң альбомумда эндерик. Эштеримни сагынганымда ону көрүп чоруурдур мен. Бистиң бөлүккө Бурятиядан Омскиге чедир область, крайларның шупту төлээлери турганнар. Омскиниң совет-партия школазын дооскаш, партком секретарылап ажилдап чораан хөй оолдар турган, олар дыка шыырак. Көдээ Совет даргалап, партия эге организациязын секретарылап ажилдап чораан кижилер база бар Комсомол шугумол таварыштыр ийн киж келген болдувус.

Бистиң бөлүккө канчаар ынчаар таваржы берген чүве ийик, шупту багай эвес өөренир турдувус. Ынчангаш дөрт чыл ишинде бистиң бөлүк дөрт чыл өөренир

бөлүктөрүнүң аразынга чарлаттыган социалистиг чарышка бириг черни ап, шаңнадып-мактадып келдивис, а бөлүктүң ниити чуруу партия школазының хүндүлел самбыразынга доктаамал турар чүве. Бөлүктүң даргазы Анатолий Дорошенконуң узуну ийн метр чыгы, кончуг томаанныг, кижизиг киж, өөренири база эки. Непочатов биле мээң мурнумга столга орар чүве, Дорошенко туруп алгаш башкының айтырыына харыылап турда, Непочатов (черле тенек киж) ооң олурар сандайының кырынга кнопкаларны эндере көргү-

ла кара сөөк киж мен турдум, а артканы шупту славян националдыг, орус, украин, белорус дээш... Дөрт киж 30 харлаан юбилейисти база Новосибирскиге демдегледивис. Коллективтиг агаарлаашкын, ши, концерт, экскурсия дээш, чүнү кылбадывыс дээр. Мээң ийн дугаар оглум Алаш Новосибирскиге төрттүңерге, эш-өөрүм бистиң өг-бүлевиске улуг деткимчени берген улус Бөлүктүң 19 кижизинден чүгле дөрт киж дыңнакчыларның ниити чурттап бажыңыга чурттап турдулар, артканы өг-бүлезин Новосибирскиге көжүрүп эккелген турган.

Эжим-биле куспактажып менди-лешкеш, дораан чечээн ушта сон алдым.

— Костикова чедип келген, дүрген чоруп олур — дээш халыжыптывыс. Чедип кээривиске шуут беш киж чедип келген тур. Бурятиядан Чебунина, Иркутскиден Костикова, Слипеч, Новосибирскиден Артемова, Воеводина уругларывыс шупту келген. Бисти көргөш өөрээнинден уругларывыстың карактарының чаштары бадып турду.

— Поезд-биле кээр улус шупту онча-менди чедип келген силер, Квасов Омск, Новосибирск, Алтайдан болгаш Кемероводан келир

1981 чылда Новосибирскиниң партияның дээди школазын дооскан 444-кү бөлүктүң доозукчулары. В.БАЛЧЫЙ-ООЛ чара хоолгалаан.

зү салгылап каар. Дорошенко олуруптарга, аарышкылыг-ла болду ыйнаан, бисче-даа көрүнмейн, ковайгаш, холу-биле кнопкаларны шалаже дүжүр иткилептер.

Хомуданчиг чүве дөрт чыл ишинде бештерге өөренип келген эживис, сөөлгү күрүне экзаменинге политэкономияга дөрт апкаш, кызыл диплом албай барды ийн. Костикова Любовь биле Кейль Николай бистиң бөлүктен кызыл диплом-биле доостулар. Кейль Николайның адазы Ада-чурттуң ийн дугаар Улуг дайынының үезинде Поволжьеде Омскиге шөлүттүрген немец турган. Квасовтуң чугаазы-биле алырга, бо эживистиң адреси ты-вылбайн барган дээр. Омск областа чок болуп турар, сандарлап турар үеде Германияга кире берген чадава деп турар киж. Ынчалза-даа чеже-даа адазы немец болза, Коля немец дылды билбес.

Аңаа бодаарга, Непочатовтуң кадайы Алтай чурттуг немец, арыг немец дылга чугаалаар киж болгай. Бистиң-биле өөренип тургаш безин ийн-даа катап Федеративтиг Германия чедип, төрөлдөп чордулар. Новосибирск хоорайның Каменка хемниң кыдыынага кожа чурттап, өг-бүлевис-биле эдержил чордувус. Кадайы Непочатовту Германияга чоруулу дээр-ге, оозу ынаваан. Кадайы Германияга чурттаар киж мен дээш чорупкаш, ийн ай болганда, катап чедип келген деп чугаа база бар.

Бистиң бөлүүвүс кончуг найыралдыг, бот-боттарывысты детки-жип чордувус. Бо бөлүккө чаңгыс-

Эжимниң чалалгазын алгаш, эрткен чылдың июль айның эгезинде Абаканга чеде бердим. Эртегиниң 7 шактың автобузу-биле үнгөш, 4 шак ажып турда Абаканның демир-орук вокзалынага чеде бердим. Болчакан черивис ол чүве. Бир дугаар көргөн кижим, бистиң-биле кады дооскан, хакас Сулеков Володя демир-орук вокзалында кылаштап тур. Дораан танып кагдым, бир дугаар курска өөренип тургаш кады чурттап турган улус бис. Канчаар эвес дээш көрүп турарымга, Сулеков мени танып каапты.

— Кайыын ужугуп келдиң, Сережа? Квасовтуң даалгазын күүседип тур мен. Бир дугаар уткуп алган кижим сен болдуң. Ам поезд кээр, ооң-биле каш киж кээр боор — деп мындыг.

Сулеков бистиң-биле өөренип турда-ла бажы агара берген турган киж. Ам шуут ак өшкү болган. Ынчан-на улгады берген турган киж, ам 70 чоокшулай берген тур боор. 400 ажыг дыңнакчылыг партия школазынга өөренип турган чаңгыс хакас киж ол чүве. Квасовтуң хуу фирмазында ажил-агый эргелекчизи болуп ажилдап чоруур болду. Чогум боду бистиң бөлүккө турбаан, бириг бөлүккө турган киж.

Поезд-даа келген, көөрүмге Костикова дүжүп олур. Сулековту уткуп алыры-биле чорудупкаш, бодум чечек дилеп маңнап чоруптум. Ол халып орумда, Тырков (бистиң бөлүк-биле дооскан Хакасияда чурттап чоруур) бир куспак чечек тудуп алган бо чоруп олур.

оолдарны уткуп чоруй барды, бис ам автобуска олурупкаш, дыштаныр бажыңывысче чоруптаалынар — деп, Тырков чугаалааш, «Газель» автобуска бисти олуртуп алгаш, хоорай кыдыында, Абакан хемниң эринде ийн каът коттедж бажыңга эккелди. Бисти Квасовтуң кадайы уткуп алды. Бажыңның улуу, кылып каанының шынарлыгы — Квасовтуң багай эвес, балдыры шыырак, бай-шыдалдыг чурттап турарын бадыткап турду.

Ольга Михайловна улуг фирма даргазының (Квасовтуң) аалчылар хүлээп алыр өрээлинге эккелди. Эживис хуу тудуг фирмазын удуртуп турар киж. Кирип келгеш, эскерген чүвем, өрээлдин дөрүндө келген аалчыларның дыштанылганының планын бижээш азып каан болду. Ында бо кезээ орукка чораан кижилер чунуп дыштаныр. Даарта Абаканның төөгүлүг болгаш культура төптери-биле таныжылга, кезээ ресторанга юбилейни демдеглээр. Бир хүн Абакан хемге теплоход-биле агаарлаашкын база кирип турар болду.

Слипеч-биле саунага чунуп алгаш үнүп кээривиске, эштеривис чедип келген болду. Омскиден машиналыг үнгөн Дорошенко, Попков Новосибирскиде чурттап чоруур Борцов биле Камелини ал алгаш келген. Алтай биле Кемерово оолдары база бир машинага келген болду. Непочатов мени көрүп кааш шурап-ла келди. Күжүр эжимниң дыдыраш бажы чүү-даа чок калчанаыйп калган, дыка-ла өскерилген.

— Квасовтуң чалаары-даа кан-

чаар, чүгле сени көрүксеп чордум, эжим — деп, эжимниң өөрүүрү-даа кончуг.

— Болар бо дүне удувас боор-деп, Дорошенко каттырып тур. Ол шуут таныттынмас кылдыр өскерилген. Черле узун киж болгай, семирээнин чүү дээр боор, 140 кг мен деп хөөрөп олур. Ол дүне колдуу удуваан бис, амыдырал-чурттап, эрткен-барган төөгүвүс чугаалажып хондувус. Бөлүүвүстен ийн эживис өске оранче чоруй барган болду.

Даартазында кол экскурсовод Ф.Квасовтуң удуртулгазы-биле Абакан хоорайның төөгүлүг черлери-биле таныштывыс. Кезээ кончуг таарымчалыг кылдыган бичи кафеге чыгып келгеш, юбилейни демдегледивис. Бөлүктүң даргазы Анатолий Дорошенко орта кыска дыңнадыгы кылды. Бистиң бөлүүвүстен алды киж партия райкомнарының секретарларына партия дүшкүжө ажилдаан болдувус. Ону улуг чедишкын деп санадывыс. Бо хүннерде беш киж областарның, крайларның күүседикчи эрге-чагырганың аппараттарында ажилдап чоруур. Дөрт киж хууда сайгарлыкчы ажилды чорудуп турар. Арканнарывыс ажил-агыйның янзы-бүрү адырларында ажилдап чоруур. Эң-не бай-шыыраавыс Федор Федорович Квасов деп түңнелди Дорошенко үндүрдү. Шупту каттырыптывыс.

Квасов Тываны кончуг эки билер киж. Бистиң-биле кожа чыдар Аскиз райком партияның ийги секретарына ажилдап тургаш, республиканың удуртулгазының чалааны-биле 1990 чылда республиканың малчыннар Наадымына киржип чорду. Дашка көдүрүп чүве чугаалап тургаш, бисти шуптувусту Сибирьниң регионнарындан чыып эккелгеш ужураштырып, бодунуң юбилейин демдегеп эрттирип турар эжимге өөрүп четтиргенимни илереткеш, тыва ус-шеверлерниң алдын холу-биле кылган суй белекти сунмушаан, бодумнуң бижээним «Авамның үнү» деп шүлүктөрүниң баштайгы номун шупту эштеримге белекке бердим. Ном тыва дыл кырында бижиттинген-даа болза, эштерим улуг хүндүткел-биле хүлээп алдылар.

Ийн хондур мага хандыр дыштанып алгаш чоруур деп турувуста, бистиң өрээливыс бир уруг кылаштап кирип келгеш:

— Сургакчылаан акшаңар ап алыңар-деп мындыг.

— Ийн хондур ашкырып-чегерип келгеш, сургакчылаан акшаңар деп чүзүл, сайгарып көрей — дээш, Непочатов ол уруг-биле кады чорупту. Элээн болганда, хөй-ле акша тудуп алган кылаштап келди. Оозун оолдарга үлөп эгеледи. Эживис, шынап-ла, ырактан келген оолдарның орукка чоруур бензининиң өртээн берип турар киж болган.

Бай-шыырак эживистиң ачызында мага хандыр дыштанып, хөөрөп-хөгөп алдывыс. Келир чылын Омскиге Дорошенконуң 60 харлаан юбилейи болур. Абакан оолдары-биле кады чоруур кылдыр дугуржуп алдым. Ол хоорайга ийн акым база совет-партия школазын дооскан, ам ында ийн оолдарым база өөренип чоруур. Черле чедерин күзөп чораан киж мен. Ооң соонда чылдарда кымнарның юбилейлери болурун база дугуруштувус. Кол-ла чүве эш-өөрүнүң адрестери тывылган, ооң-биле чергелештир харылзаа база магалыг апарган чүве-дир ийн. Херек болза кажан-даа долгалтар.

«Ийн дагның аразы чоок-даа болза дээшпес, ийн кижиниң аразы ырак-даа болза, ужуражы» бээр деп чоннуң чугаазы шын-дыр ийн. Доосканывыстан бээр 30 чыл болганында Новосибирск хоорайга ужуражып, чыгыр кылдыр база дугурушкан бис.

Мөөрей, мөөрей

ХӨӨМЕЙ-СЫГЫТКА СОНУРГАЛЫ ДЭЭШ...

Москваның Кызыл шөлде Төгү музейинге «Золотой Глагол» мөөрейниң түңнелин үндүргөн байырлал болуп эрткен.

Чылдың-на эртип турар бо мөөрейге россияжилерниң ажил-амыдыралының дугайында чырыдып турар даштыкы журналистерни шаңнап турар. Бо удаада ону Россияның Даштыкы херектер яамызының деткимчези-биле парлалга чепсектериниң ажилдак-

чыларының «МедиаСоюз» Бүгү-российжи хөй-ниити организациязы эрттирген. Австралиядан журналист Эмма Гриффитс Малин «Тываның хөөмей-сыгыды» деп теле-дамчыдылганы дээш шаңнаттырганнарның аразынче кирген. Эмма Гриффитс ырак Австралиядан байырлыг кезээге кээп шыдаваан, ынчангаш кезээниң башкарыкчызы Артемий Троицкий «Эмма хөөмей-сыгытка ынак-

шааш, Тывада олчаан чурттап артып калганы ол ыйнаан» деп, баштактанган. Чечен Республика дугайында чүүлү дээш Америкадан «Нью-Йорк таймс» солунуң ажилдакчызы Кристофер Хиверс, «Орус дээди өөредилге чери Европага уткуй» деп чүүлү дээш Германиядан Елена Ободовская олар шаңнаттырган. Ниитизи-биле мөөрейге 30 ажыг чурттарның журналистери киришкен.

«Тува-Онлайн».

СИБИРЬНИ ТӨЛЭЭЛЕП КИРИШКЕН

Декабрь 3-тен 7-ге чедир Москва облазының Звенигородка Россия Федерациязының Юстиция яамызының ажилдакчыларының аразынга спорттук комплекстиг хевиринге чемпионат болуп эрткен.

Чемпионатка 18 хардан өрү назылыг 1-ги разрядтан эвээш эвес спортчу разрядтыг арга-дуржулгалыг спортчу ажилдакчылар киришкен.

Хууда болгаш команда аайы-биле маргылдаалар 8 аңгы деңзиге (65-90 кг) эрткен. Федералдыг округтар аайы-биле 7 чыынды команда чемпионатка киришкен. Сибирь Федералдыг округтук составыга бистиң Тывадан спортчулар база киришкен. Олар хол-биле шашкылажырынга, кикбоксингиге күжүн шенешкен. Суд приставтарының федералдыг албанының эргелелиниң ажилдак-

чылары Аяс Сарыг-оол, Мерген Монгуш, Сайдаш Ооржак хөй-хөй маргылдааларга шаңналдыг черлерни ооң мурнунда-даа ап келген арга-дуржулгалыг спортчулардыр, оларның аразында Кара-Кат Кенден спорт мастеринге кандидат. Тывадан спортчулар шулту багай эвес киришкеш, ниити командазы-биле 3-кү черни ээлээн.

Декабрь 8-9-та суд приставтарының ажилдакчыларының аразынга Тыва Республиканың Чазак Даргазының шаңналы дээш болган Тыва Республиканың хостуг хүрешке чемпионатынга Маадыр Монгуш тиилекчи болган, Омак Кара-Сал биле Айдемир Монгуш 2-ги черни ээлээн.

Россияның суд приставтарының федералдыг албанының 10 чыл болганыга тураскааткан спартакиада ноябрьда болуп эрткен,

аңаа бистиң спортчуларымыс Сибирь федералдыг округтук составыга ойнааш, ийги черни чаалап алган. Сибирь федералдыг округтук командазын башкары-биле СПФА-ның Тывада салбырының удуртукчусу Александр Сарыглар чалаткан. СПФА-ның 10 чылдаан юбилейинде спартакиаданы эки организастаан болгаш белеткелди спортчулар-биле эки чорутканы дээш Александр Дарыевич Сарыглар Россияның Суд приставтарының федералдыг албанының Хүндүлел бижини-биле шаңнаткан. Спартакиадага бедик чедишкиннери дээш суд приставтары Батый Хертек, Омак Кара-Сал, Алдын-оол Монгуш оларга Россияның СПФА-ның директору Н.А. Винниченко байырлыг бижикти чоруткан.

Алдынай САЯ.

Кызыл хоорай.

«Тыва Республиканың Кызыл хоорайы» хоорай округунуң Уставының 40-ги чүүлүнүң 2-ги кезээниң 1-ги пунктузунуң, 49-ку чүүлүнүң 2-ги кезээниң болгаш 90-гы чүүлүнүң дүрүмнерин Тыва Республиканың Конституциязының 1-ги чүүлүгө болгаш 122-ги чүүлүнүң 2-ги кезээнге дүгжүп турарын хынаарының дугайында

Кызыл хоорайның Төлээлекчилер хуралының депутаттарының негелдезиниң талазы-биле чорудулганы соксадырының дугайында

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ КОНСТИТУЦИЯ СУДУНУҢ ТОДАРАДЫЛГАЗЫ

2007 чылдың декабрь 13 №1-0 Кызыл хоорай

Докладчик-шииткекчи Ю.Я. Норбунуң, О.Н. Дубровскийниң, билдиргеннериң төлээлери У.Д. Сайын-Белектиң, О.И. Шаравинниң, Кызыл хоорайның мэриниң хүлээлгезин күүседип турар албан-дужаалдыг кижиниң төлээзи Р.Ш.-К. Кочаганың, Тыва Республиканың Чазаның Даргазының төлээзи А.М. Монгаланың, Сибирь федералдыг округ талазы-биле Россия Федерациязының Юстиция яамызының килдизиниң төлээзи А.Г. Оюннуң, Тыва Республиканың Прокуратуразының төлээзи Н.Н. Чалзаптың дыңнадыгларын хуралга дыңнааш,

Тыва Республиканың Конституция судунуң Даргазы О.Л.-С. Салчак, шииткекчилер О.Н. Дубровский, С.О. Монгуш, Ю.Я. Норбу, А.П. Саяа кирген составтыг Конституция судунуң **ДОКТААДЫРЫ БОЛЗА:**

1. 2007 чылдың сентябрь 27-де Тыва Республиканың Конституция судунга Кызыл хоорайның Төлээлекчилер хуралының депутаттары «Тыва Республиканың Кызыл хоорайы» хоорай округунуң Уставының 40-ги чүүлүнүң 2-ги кезээниң 1-ги пунктузунуң, 49-ку чүүлүнүң 2-ги кезээниң болгаш 90-гы чүүлүнүң дүрүмнерин Тыва Республиканың Конституциязының 1-ги чүүлүгө болгаш 122-ги чүүлүнүң 2-ги кезээнге дүгжүп турарын хынаарының дугайында негелдени кириген.

2007 чылдың октябрь 23-те Тодарадылганы-биле Тыва Республиканың Конституция суду ук негелдени хуралыга сайгарып көөрү-биле хүлээп алган.

2. Херекти дыңнап көөрүн эрттиргеш база кириген

документилерни шинчилеп көргөш, Тыва Республиканың Конституция суду болза, Кызыл хоорайның Төлээлекчилер хуралының бөлүк депутаттарының дилег-кыйгырында бижээн айтырыы Тыва Республиканың Конституциязы-биле шиитпирлеттинмээн база ооң талазы-биле доктаал хевирлиг түңнел шиитпирни үндүрери негеттинмейн турар деп түңнелге келген.

Бижээн чүүлү барымдаалааш база Тыва Республиканың «Тыва Республиканың Конституция судунуң дугайында» Конституция судунуң 67-ги чүүлүн удуртулга болдургаш, Тыва Республиканың Конституция судунуң **ТОДАРАТКАНЫ БОЛЗА:**

1. «Тыва Республиканың Кызыл хоорайы» хоорай округунуң Уставының 40-ги чүүлүнүң 2-ги кезээниң 1-ги пунктузунуң, 49-ку чүүлүнүң 2-ги кезээниң болгаш 90-гы чүүлүнүң дүрүмнерин конституциялыын хынаарының дугайында Кызыл хоорайның Төлээлекчилер хуралының бөлүк депутаттарының негелдезиниң талазы-биле херекти көөрүн соксадыр.

2. Ук негелде талазы-биле Тыва Республиканың Конституция судунуң тодарадылганы төңчү шиитпир болур болгаш ону хомудат болбас.

3. Тыва Республиканың «Тыва Республиканың Конституция судунуң дугайында» Конституция хоойлузунуң 76-гы чүүлү езугаар бо тодарадылганы «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарынга база «Тыва Республиканың хоойлужудулга чындзызынга» саадатпайн парлаар.

Тыва Республиканың Конституция суду.

Читкенин барымдаалааш...

Ак-Довурак хоорайның муниципалдыг ниити билги албан чери №3 ортумак школазының 2006 чылдың июнь 16-да **Марат Олегович Бегзиниң** адынга бергени Б №4089953 аттестаттың читкени-биле ону күш чок деп санаар.

Юбилейиңер-биле!

Бистиң эргим, ынак ачавыс **Оюн-оол Хертекович АМЫРТАК** декабрь 20-де 55 харлаар. Ачавыс бо хүннерде Мөңгүн-Тайга кожуунуң Каргы суму чагыргазының баштыңы бооп ажылдап чоруур. Ажылгыр, кызымаккай, тура-сорукут ачавыска дараазында одуругларны бараалгаттывыс:

*Чурумалдыг чараш Шуйга төрүттүңгеш,
Чуртталгаңның узун оруун эгеледиң,
Чеди кижиги ортуну бооп,
Кежик-чолдуг чурттап чор сен.*

*Кызымаккай тура-соруун чүглендирип,
Кыстарымыс эдертипкеш, өөрөндивис.
Улус-чоннуң аразынга хөй-ле чылда
Удуртукчу ажылдарга ажылдадың.*

*Ужен чш чыл иңиринде кады чурттап,
Үе-черге өөрүчүстен чыда калбайн,
Алды төлдү доруктуруп, кижизиткеш,
Амыдырал оруундува чедип киридиң.*

*Аас-кежик, кадыкшылды, чедишкинни
Аж бо хүнде ачавыска күзеп тур бис.
Холдарымыс четтинчипкеш, тура дүшпейн,
Хоор чоннуң аразынга чурттап чоруул!
Өөнүң ишти, уруглары, оолдары,
күдээлери, кенни, уйнуктары.*

Ажык аукцион эрттирериниң дугайында дыңнадыг

Тыва Республиканың Арга-арыг планын болгаш төлевилелдеп турар Тыва Республиканың арга-арыг албан черлериниң (10 арга-арыг албан черлери) кызыгаарларынга Арга-арыг ажыл-агыйының регламентилерин ажилдап кылырынга ажилдарны чорударынга ажык конкурсту эрттирериниң дугайында Тыва Республиканың Арга-арыг ажыл-агыйының агентилели дыңнадып тур.

1. Садыглажышыкынның хевир: ажык аукцион.

2. Чагыкчы: Тыва Республиканың Арга-арыг агентилели.

Адреси: 667007, Тыва Республика, Кызыл хоорай, Оюн Күрседи, 6.151.

Телефону: 8 (394-22) 3-31-31, 3-32-44, факс: 2-11-37, E-mail: comles@hotmail.ru.

3. Конкурстун организатору: Тыва Республиканың Арга-арыг агентилели (Чагыкчының адреси).

Харылзажыр кижиге: Галина Ивановна Чугрей.

4. Күрүне керээзиниң чүүлү: **Лот №1.** Тыва Республиканың Арга-арыг планын ажилдап кылыры-биле ажилдарны чорудары.

Лоттун эге (эң улуг) өртээ: 4248,7 муң рубль.

Лот №2. Төлевилелдеп турар Тыва Республиканың арга-арыг албан черлериниң (10 арга-арыг албан черлери) кызыгаарларынга Арга-арыг ажыл-агыйының регламентилерин ажилдап кылырынга ажилдарны чорудар.

Лоттун эге (эң улуг) өртээ: 3311,3 муң рубль.

5. Ажилдарны кылыр чери: Тыва Республиканың девискээри.

6. Конкурс документациязын бээр хуусаазы, чери болгаш чуруму: Конкурс документациязын бо чарлалды парлаан хүнден эгелеп, сонуургалдыг кижиге бөрүзүнүң бижимел билдиришкенинге үндөзилээш, чогуур билдиришкенин алган

хүнден эгелеп ийи ажилчын хонук дургузунда дараазында адреске бээр: Кызыл хоорай, Оюн Күрседи кудумчузу, б. 151, ажилчын хүннерде: 8.00 шактан 16.30 шакка чедир (тус черниң үези-биле).

Бижимел бижээн билдиришкенин почта-биле азы бо дыңнадыгга айыптыг харылзажыр кижиге ал-боду дамчыдар.

Конкурс документациязын чагыкчының төлээлтирген кижизиниң холунга тыпсыр, чок болза почта харылзаазы таварыштыр чорудар.

Бир эвес конкурс документациязын почта-биле чоруткан таварылгада, ону чорудуп турар улус конкурс документациязының читкени азы озалдааны дээш харысалга хүлээвес.

Албан езузунуң сайты: Конкурс документациязын Интернетте албан езузунуң сайтында салган: <http://pgz.tuva.ru>, ол бо дыңнадыгның чарылбас кезээ болур.

Конкурс документациязын берген дээш төлевир тыртпас.

7. 2007 чылдың январь 18-тиң хүнүгө, тус черниң 12.00 шакка чедир кириген чагыларны конкурсче эрттирер.

8. Конкурсука киржириниң чагыларын суккан чагаа халтарын чазар чери, ай-хүнү база үези: конкурс чагыкчызының адресинге 2007 чылдың январь 18-те 10.00 шакта (тус черниң шагы-биле).

9. Чагыларны сайгарып көөр чери база хуусаазы: чагыкчының адресинге, 2008 чылдың январь 18-тен 2008 чылдың январь 29-ка чедир.

10. Инвалидтер организацияларынга (ИО) ажы 0%; кеземче-күүседикчи системазының албан черлеринге (ККА) 0%.

11. Конкурс түңнелдерин үндүрери: 2007 чылдың февраль 8-тен орайтаптайн, чагыкчының адресинге түңнелдерин үндүрер.

ТУРГУЗУКЧУЗУ: Тыва Республиканың Чазак. Кол редактор С.С.МОНГУШ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ ТЕЛЕФОННАРЫ: Кол редактор—2-01-35, редакторнуң орадакчызы—2-19-87, тел: факс(394-22) 2-17-94, бухгалтерия—2-17-91.

КИДИСТЕР: нитилел-политиктиг килдис—2-18-10, культура, өөредилге—2-03-88, чагаа—2-03-87, көдээ ажил-агый, очулга — 2-17-09, үлетпур—2-40-77. e-mail:shyn@tuva.ru

Солун келбейн барганда, 3-14-94 телефонче долгаар. Неделяда үш катап үнер. Хемчээли парлаан 2 ама.

Тираж 8585. Чагыг 153.

ШЫН

Индекс 667000.
Кызыл хоорай,
Красноармейская, 100.

АГАР САНЫВЫС: № 4070381040000010000 БО ОАО Банк «Тувакредит», Кызыл ИНН—1701008465; корр сч 30101810600000000729 БИК 049304729.

Россия Федерациязының Парлалга, телерадио-дамчыдылга болгаш массалыг коммуникациялар херектериниң талазы-биле яамызының Ортаакы Сибирьде регионнар аразының девискээр эргелели «Шын» солунну 2004 чылдың май 14-те эде бүрүткээн.

Херечилелдин дугаары — ПИ № 16-0510 Индекс 11530, 31730. ТР-ниң «Тываполиграф» Күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгезинге парлаан. (Кызыл, Шетинкин-Кравченко, 1).

Солунда парлаттыг материалдарның авторларының бодалдары редакцияның туружу-биле дүшпейн барып болур. Айыттыг саннары болгаш өске-даа фактылары, дыңнадыглары дээш авторлар боттары харылаар.